

ПРОГРАММА ТВ

Суббота, 28 февраля

ПЕРВЫЙ

06.00, 10.00, 12.00, 15.00 Новости 06.10 Х/ф "Двое и одна" 12+ 08.00 Игрой, гармонь любимая! 12+ 08.45 М/с "Смешарики. Новые приключения" 0+

РОССИЯ1

04.50 Х/ф "Выкуп" 16+ 06.35 Сельское утро 12+ 07.05 Диалог 12+ 08.00, 11.00, 14.00 Вести 08.10, 11.10, 14.20 Вести-Москва 08.20 Военная программа 12+

НВК САХА

07.00 «Чэгиэн буол!» 6+ 07.15 «Питер-лиф» 6+ 07.30 «Тыа сирэ-олох төрдө» 12+ 08.15 «ПРОДвижение» 6+ 08.30 «Моя Якутия» 6+

ПЯТЫЙ

05.00 Мультфильмы 0+ 08.35 День ангела 0+ 09.00, 17.30 Сейчас 09.10, 09.55, 10.40, 11.20, 12.05, 12.50, 13.35, 14.20, 15.05, 15.55, 16.40 Т/с "След" 16+

КУЛЬТУРА

05.30 Евроньос 0+ 09.00 Библийский сюжет 0+ 09.35 Х/ф "Не хлебом единым" 0+ 11.30 Д/ф "Маленькие роли Большого артиста. Алексей Смирнов" 0+

КАРУСЕЛЬ

04.00 Прыг-Скок Команда 0+ 04.10, 00.10 М/с "Ангелина Балерина. История продолжается" 0+ 06.00 М/с "Свинка Пеппа" 0+

Воскресенье, 1 марта

ПЕРВЫЙ

05.35, 06.10 В наше время 12+ 06.00, 10.00, 12.00, 15.00 Новости 06.40 Х/ф "Уснувший пассажир" 16+ 08.10 Служу Отчизне! 12+

РОССИЯ1

05.30 Х/ф "Зина-Зинуля" 12+ 07.20 Вся Россия 12+ 07.30 Сам себе режиссер 12+

НВК САХА

07.00 «Чэгиэн буол!» 6+ 07.15 «Дойдум дьоно» («Майа» ТВ) 6+ 07.45 «В кадререспублика» (ТВ «Нерюнгри») 6+

ПЯТЫЙ

05.00 Т/с "Дума о Ковпаке" 12+ 07.00 Мультфильмы 0+ 09.00 Сейчас 09.10 Истории из будущего 0+

КУЛЬТУРА

05.30 Евроньос 0+ 09.00 Обыкновенный концерт 0+ 09.35 Х/ф "Дело "пестрых" 0+

КАРУСЕЛЬ

04.00 Прыг-Скок Команда 0+ 04.10, 22.55 М/с "Пожарный Сэм" 0+ 05.05, 23.45 М/с "Черепашка Лулу" 0+

Кэриэстэбил

Күндү тапталлаах ийэбит, ээбэбит, хос ээбэбит, убаастыыр, сүгүрүйэр эдьийибит, үлэ бэтэрээнэ, Антоновка олохтооҕо

Куплю Роспуск или прицеп для Беларусь. Тел. 2-03-33, 8-914-229-17-89.

Сдаю 1-комнатную ч/б квартиру. 8-914-104-86-26. Комнату 20 кв.м. в каменном секционном доме в г.Якутск.

Расное Скину игры XBOX 360 (фрибут) на ваш хард или флешку по 200 руб. за 1 игру (FIFA 15, NHL 14, PES 15, GTA V и т.д. около 130 игр).

лайф по 35% скидке. 8-924-173-73-69 (Batcan). Беру заказ на стройматериалы, на обрезные доски, брус, полубрус.

Услуги Распиловка мяса и услуга перевозки мяса туда-обратно, клиентам выдается бесплатный чистый мешок для упаковки.

дээн, айылбаҕа тахсан сиэри-тому тутуһан кэрэ да кэмнэри бэлэхтээбиттэрэ. Ийэбит куруук итин чэйдээх, толору остуоллаах, ыалдытым-сах, кэлбит киһини илии тутуурдан, кэһиилээн бытарын сөбүлүүрө.

готовление евровагонки, наличников, плинтуса из сосновой доски. Все по прошлогодним ценам. 8-914-229-89-71, 8-914-234-59-76.

Считать недействительным Диплом, выданный на имя АНТОНОВА Анатолия Афанасьевича.

Бары убаастыыр, ытыктыыр убайыт, Күндээдэ нэһилиэгин олохтооҕо, спорт, үлэ бэтэрээн ЭВСЕЕВ Моисей Гурьевич

Күндү күтүөппүт СТЕПАНОВ Василий Семенович хомолтолоохтук суох буолбутунан балты-бытынан кургуттарыгар

Күндү табаарыспыт СТЕПАНОВ Василий Семенович хомолтолоохтук олохтон барбытынан кэргэннигэр

“Нурба” уонна “Огни Нурбы” хаһыаттар коллективтара редакцияра суопларынан үтүө суобастаахтык үлэлээбит убаастыыр үлэһиппит

Оройуоннаабы пионерскай тэрилтэ ытыктанар баһаатайга, сайынгы үлэ, сыннаалаҥ лаабырын баһын салайааччыга, Нурба 1 №-дээх оскуолатын талааннаах учуутала, ССРС, РСФСР үөрэтириитин туйгуна, СӨ үтүөлээх учуутала, Аан дойдутаабы энергoinформационнай наука Академиятын профессора

Тапталлаах балтылар, эдьийидэрэ, күндү чугас кийилэрэ ССРС уонна РСФСР үөрэтириитин туйгуна, СӨ үөрэтириитин Бочуоттаах үлэһитэ, СӨ үөрэтириитин үтүөлээх үлэһитэ, "Возрождение планеты" Аан Дойдутаабы ассоциация вице-президента, академик, энергoinформационнай наукалар Аан дойдутаабы академияларын профессора, норуот медицинатын магистры, "Экобиопланета-человек" фирма салайааччыта, массажист, биоэнерго-рефлекс-фитотерапевт, педагог-психолог

РСФСР үөрэтириитин туйгуна, СӨ үтүөлээх учуутала, Аан дойдутаабы энергoinформационнай наука академига, профессора АНИСИМОВА Смертина Константиновна уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кини чугас дьонноругар РФ уонна орто үөрэхтээһин Бочуоттаах үлэһитигэр, Саха АССР үтүөлээх учууталыгар, Нурба улуунун бочуоттаах олохтооҕор Тихонова Александра Прокопьевна уонна Ил Түмэн депутата Григорьева Антонина Афанасьевна дириҥ кутурбаммытын тиэрдэбит.

Нурба 1 №-дээх оскуолатыгар биригэр үөрэммиттэр ааттаргытан Григорьева Антонина Афанасьевна, кини чугас аймаҕа АНИСИМОВА Смертина Константиновна ыарахан ыарыыттан күн сириттэн күрэммитинэн кутурбаммытын хоһуобут.

Тапталлаах эдьийибит, Арасыйыа доруобуйатын харыстабылын үтүөлээх быраана, Нурба улуунун уонна Мэнгэдэк нэһилиэгин бочуоттаах гражданина, Саха сирин норуотун маастара, тыыл уонна үлэ бэтэрээнэ, өр сылларга Нурба поликлиникатыгар үлэлээбит

Чугастык саныыр дьоммор Зоя Тимофеевна, Мариана, Шураба уонна дьиэ кэргэттигэр тапталлаах эдьийидэрэ, убаастыыр ээбидээһим, коллегам

Кылаабынай редактор Дорофеева Л.К. НЬУРБА

Хаһыат Саха сиригэр сибээс, информациинай технологиялар уонна массабай коммуникациялар эйгэлэрин кэтээн көрүү Федеральнай сулууспатын Управлениетыгар (Роскомнадзор) 19.03.2012 с. регистрацияламмыта. ПИ № ТУ 14-0240

Издатель: Саха республикатын "Нурба улуунун "Нурба" ("Огни Нурбы") хаһыаттара" Автономнай тэрилтэ Редакция, издатель, типография аадырыһа: Нурба к. Ленин ул., 37. Хаһыат сэрэдэбэ, субуотаҕа тахсар.

Телефоннар: Редактор-директор - 2-33-32. Компьютернай отдел - 2-32-65. e-mail: redakcia06@mail.ru.

Индекс: 54880 Тираж 1674. Сыаната - 20 солк. Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графига 16 ч. Бэрилинэ 16 ч. 03.02.2015 с.

ХАҢЫАТ
1937 СЫЛТАН
ТАХСАР

САХА РЕСПУБЛИКАТЫН НЬУРБА УЛУУХУН ХАҢЫАТА

НЬУРБА

12+

2015 сыл
Олунньу
21 күнэ
Субуота
14 №
(11351)

ТЭРИЙЭЭЧЧИЛЭР: СР Правительствота, Ньурба улуунун "Ньурба" ("Огни Нюрбы") хаһыат редакцията" автономнай тэрилтэ

Олунньу 23 күнэ - Аҕа дойдуну көмүскээччи күнэ

Уважаемые жители Нюрбинского района, ветераны, военнослужащие!
Сердечно поздравляю Вас с Днем защитника Отечества!
Этот праздник для каждого имеет непреходящую ценность, праздник с глубоким патриотическим смыслом - признание и благодарность тем, кто превыше всего ставит долг, честь и верность присяге. Низкий поклон ветеранам войны и военных конфликтов, продемонстрировавшим колоссальную отвагу, честно выполнившим свой гражданский долг, которые всегда будут примером для нынешней молодежи. Наш священный долг хранить память о героизме дедов и отцов, заботиться о ныне здравствующих ветеранах, воспитывать молодежь в духе патриотизма и любви к малой родине.
В этот день мы говорим слова благодарности не только профессионалам военного дела, но и настоящим мужчинам, для которых любовь к Родине начинается с семьи - ведь нет ничего более важного, чем мир и добро в наших домах.
Желаю всем мужчинам, всем защитникам Отечества добра, семейного благополучия, крепкого здоровья, счастья и уверенности в завтрашнем дне!
Глава МР "Нюрбинский район"
Б.Н. ПОПОВ.

Олунньу 23 күнэ - аармыйа күнэ

Тоҕо олунньу 23 күнэ ССРС саҕана Сэбиэскэй Аармыйа уонна байыаннай-морской Флот күнүнэн ааттаммытай?

1917 сыллааха диэри ыраактаабы Арасыйатын кэмигэр Аҕа дойдуну көмүскээччилэр күннэринэн сыл айыы бам ыйын 6 күнэ нуучча буйуннарын араҥаччылааччы сибэтиэй таңгара Георгий чизингэр бэлиэтэнэр.

1918 сыл олунньу 23 күнүгэр Нарва Псков куораттарын туһаайытыгар аан дойду бастакы сэриитигэр, оччотообута сана тэриллэн эрэр Кыһыл Аармыйа германскай Казеровскай сэритин букатыннаахтык урухсалаабыта. В.И. Ленин таһаарбыт декретын быһыытынан, бэйэлэрин көнгүл өттүнэн тэриллит оробуочайдар, бааһынайдар уонна урут ыраактаабы армиятыгар байыаннай кадровай састаабыгар сылдыбыт оупуттаах хамандырыр састааптаах регуларнай Кыһыл Армия тэриллитбит.

Гражданскай сэриигэ аатырбыт Кыһыл Армия хамандырырдар: М.В. Фрунзе, С.С. Буденный, К.Е. Ворошилов, В.К. Блюхер, Г.И. Котовскоай, В.И. Чапаев уһулуччулаах байыаннай хамандырыр ааттара норуот сүрүбэр диригник ингэн хаалбыта.

Аҕа дойду иккис сэриитигэр Сэбиэскэй Аармыйа улуу полководена, стратег И.В. Сталин халбаннаабат салалтатынан Сэбиэскэй норуот нымэмэс халабырдыттарын уһуукутаах 1418 хонуктаах сэриигэ кыйыбыта 70 сыла бэлиэтэнэри турар. Бу сэриигэ Сэбиэскэй Аармыйа кэккэтигэр 34,5 мөлүйүүн киһи сэриилэспитэ, балартан 26 мөлүйүүн 600 тыһ. саллаат кыргыһы толоонугар охтубута уонна сураҕа суох сүппүттэрэ. Хас бэһис сэриигэ кыттыбыт саллаат уорданнырын, мэтээллэринэн наҕараадаламмытара. 11681 буйун Сэбиэскэй Союус Геройун, 2532 киһи Албан Аат уорданын толору кавалердарынан буолбуттара. Бу кырдыктаах сэриигэ Г.К. Жуков, К.К. Рокоссовскай, А.М. Василевскай, И.С. Конева курдук боростуой норуоттан үүммүт сэрии албан ааттаах полководеттара тахсыбытара.

Онтон билигин бу күн Арасыйа бастакы Бэрэсидьиэнин Б.Н. Ельцин Ыйаабынан Аҕа дойдуну көмүскээччилэр күннэринэн уларытан ааттанан турар.

Күндү Ньурба куоратын, оройуонун олохтоохторо, Эһигини барыгытын уруккулу Сэбиэскэй Аармыйа, аныгылыы Аҕа дойдуну көмүскээччилэр күннэринэн эбэр-дэлиит!

Ньурбатаабы компартия бюрота.

Таркаайы нэһилиэтин "Данилов А.И." бааһынай хаһаайыстыбатын салайааччыта Александр Иванович Даниловы оннук дьоннор истэригэр киллэрэбин. Дьокуускайтан дойдуга көһөн кэлэн, тыа хаһаайыстыбатыгар ылсан үлэлиир. Сибиинньэ иитиитигэр тирэх бааһынай хаһаайыстыба буолар. Үлэтин саҕалырыгар олохтоох дьаһалтатан база туттарыгар анаан сир көрдөөбүтүн, оччотообу баһылык тоҕо эрэ биэрбэтэҕэ. Онон хара бастакыттан күчүмэҕэйдэри көрүстэр даҕаны, ылсыбыт санаатын тийэбэр тийэргэ санаммыта. Дэрэбинэтигэр 8 биэрэстэлээх сиргэ, Түмүк нэһилиэгиттэн оттоммот сирин арендаҕа ылан үлэтин саҕалаабыта.

Эргэ дьэни көһөрөн аҕалан туттубут. Куһаҕана диэн - уота суох, төһө даҕаны чугаһынан уот линията ааспытын иһин. Инньэ гынан кыһын хараҕа хотонго фонаригынан сырдатыналлар. Уһун сурбурхай хотон агарыгар сибиинньэлэрин тутан тураллар, чоһунан үлэлиир хочуолунай сылытар. Үлэһит астарын биэрэ сылдыар буолан, улахан ийэ сибиинньэлэр уйаларыттан тахсыах курдук өрө хололоон кэбистилэр, аска тиксикиттэр тутта хам бардылар. Хастыы даҕаны буолан уйаларыгар бииргэ сылдыар обургу боросуонактар уочараттара кэлэ илигинэ, ый-хай саналара эмиз улахан. Хотон биир өттө кураанах, манна хаһаайын сүөһү тутан иитэргэ былаанныыр. Эмиэ манна рулоннамыт оттор көстөллөр - убаһалар аһылыктара. Хаһаайын Дьаархантан 20 тоннаны ылан таһа сылдыар эбит.

Сибиинньэлэри ыларбар баантан 900 тыһ. солк. кирэдьиит ылбытым, - диир Александр Иванович. - Дьокуускай таһынааҕы Улахан Марха бөһүөлөктэн 100 боросуонаҕы аҕалан, 2013 сыл сайыныгар бу арендаҕа ылбыт сирбэр үлэлиирдэи тэринэн тахсыбытым. 50 ийэ сибиинньэттэн саҕалаабытым. СӨ Экэниэмикэ министриэстибэттин Инвест-бырайыагар сибиинньэ хотонун тутууга куонкурууска кыттарга докумуоннарбын биэрбитим. Атырдыах ыйын 15 күнүгэр куонкурууска кыйыбытым, харчыта кэлэр буолбутун туһунан биллэрбиттэрэ. Гран 5 мөл. 919 тыһ. солк. суумалааҕа.

Харчытын үс гыммыт иккитин, ол эбэтэр 4 мөл. солк. ылан, матырыяаллары булунап, балаҕан ыйыттан база тутуутун саҕалаабыппыт. Биир ыйынан бүтэрэн, сибиинньэлэри кыстыгы булларбытым. Былырын син ботуччу соҕус барда, 100-тэн таһа боросуонаҕы атылаабытым. Сайынны кэм буолан удамыр сыанаҕа да буоллар. Барыта 4 тонна кэрингэ сибиинньэ этэ атылаабыта. Ороскуотум элбэх, чохпун атылааһабын, урукку иэстэрбин төлөспүтүм. Манна барыта Гран сууматынааҕар элбэх харчы бардаҕа.

Былырын кыстыгым ыарахан собуустук ааспыта. Сибиинньэ аһылыгын харчытын 9 ый буолан баран биирдэ түһэрбиттэрэ, онон үп кэлиитэ уталыйан элбэх иэскэ кирибитим. Балаһыаннабыт өссө ыарахан буолуобун, элбэх табаарыстарым харчы иэстээн абыраабытара. Сибиинньэлэрин сылга 75 тонна кэрингэ уотурбаны (3 КАМАЗ массыына) сииллэр. Кириэтинэн сибээстэн быһыылаах, билигин уотурба сыаната икки төгүл үрдээтэ. Биир сибиинньэ аһылыгар сыллааҕы ороскуота 35 тыһ. солк. тэннээр. Ийэ сибиинньэ төбөтүгэр 4000 солк. субсидия көрүллэр, бу аһылыгын ороскуоттан төһө эмэ кыра. Уотурбам бу ыйынан бүтэр. "Ньурба-Агро" МТС-тан 17,5 тонна эбиэни иэс ылдым. Уотурба ылаахын сыаната бэрт: манна аҕалааччылар киилэтин 17,5 солк. атылыыллар. Арай быйыл киилэтэ 10-нуу солкуобайдаах эбиэс кэлэ.

Миэнэ инвестиционнай бырайыак буолан, тахсыбыт ороскуот сорботугар диэн үбүнэн толуйуу оңоһуллубат. 5 сыл устата сибиинньэттэн төрүүх ылан улаа-

- Тыа хаһаайыстыбата -

Марха сибиинньэ иитэр хаһаайыстыбатыгар

Тыа сиригэр үлэ суох диэн сунхарабыт, ким эрэ кэлэн көмөлөһүө диэн кэтэһэ үөрэммит өйбүт-санаабыт син-биир хаалбат. Ол эрэри дьон барыта маннык буолбатах. Биирдиилээн дьоннор ыарахаттаран ингэн-толлон турбакка, бэйэ дьыалатын тэринэн, төһө кыалларынан үлэли-хамсыы сылдыаллар.

тыннанан, этинэн уонна боросуонактары атылаан үлэлиир дуоҕабардаахпын. Бырайыак усулуобуйата оннук. Икки найыламмыт үлэһиттээхпин. Биир үлэһитим үлэһиттэ 2-с сыла. Табаарыһым буолан, өйдүүр-өйүүр. Былырын ыалдьан хаалбыппар көмөлөһө кэлбит уонна устунан хаалан үлэли сылдыар.

Сибиинньэлэrim "манган улахан" уонна "ландрас" диэн боруодалар. Хас даҕаны "дирик" боруода сибиинньэни боруобаҕа диэн иитэбин. Тыаҕа буолан, сайын сибиинньэлэр мэйчыйэн аһыыллар. Ол иһин этин амтана да үчүгэй.

Инникитин харчынан быстаран хаалбат, дохуот кириэрин курдук, сылгы уонна ынах сүөһү эбии туттаары гынабын. Арааһыттан баара үчүгэй. Кириэһит ылаахпын баҕарабын. Сатаннаҕына, сайын хаастары ылан иитэн көрүөм. Сибиинньэ сыл кэрингэ улаатан эккэ өлөрүллүөр диэри, уһун кэм устата букатын харчыта суох олоһубун. Ынахтааҕым буоллар, ый айы үүт туттаран, харчы кириэ туруо этэ. Быйыл борооску-тарбыйах хомуйуом, бороосуонактарбын борооскуга энгин атасталаммын.

Улахан кыһалҕам - уот суоҕа. Эмиэ барыта харчытыгар кэлэн ингэр. Баҕа санаам, этэр этиим: Саха сирин улуустарыгар сибиинньэ иитиитинэн дьарыктанар тирэх хаһаайыстыбалар аҕыйахтар. Уотурба тийээн кэлиитигэр урукку курдук субсидия көрүллэрэ буоллар, маннык хаһаайыстыбаларга улахан көмө буолуо этэ.

Мархаҕа 80 гаалаах бааһына сирин ыл-

бытым. Инникитин бурдук ыһан, сибиинньэ аһылыгын, сатаатар, агарын хааччынар гына тэринэр былааннаахпын. Кириэс кэлэ диэн олоһубун, үлэли саһыбыт.

Тыа хаһаайыстыбатыгар үлэлиир дьонго дьэ тутталларыгар субсидия көрүллэрин билэбин. Манна кириэри буоллар, арендаһы сирбэр, сибиинньэм ферматын таһыгар олоһор дьэ туттуохпун баҕарабын. Оччотугар үлэлииргэ табыгастаах буолуо этэ. Былырынныгы хойутаатын диэбиттэрэ, быйыл эмиз хойутаатын диэтилэр. Чугаһынан уот линията аһар буолан, бу сир кэскиллээх. Уот кириэбэр эрэнэбин. Баҕаналарын бэлэмнээбитим.

Бырайыагынан үлэлиирим өссө 3 сыл баар. Тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанар хаһаайыстыба атаҕар туруор диэри, кырата, 5 сыл наада дии санаабын. Киһи көлөһүнэ өр кэм буолан баран тиллэр үлэтэ. Онон тыа хаһаайыстыбата син-биир субсидияланара, тахсыбыт ороскуотун чааһын толуйуу оңоһуллара ордук.

Өрөбүлү-уопусканы билиммэт, эһэлэрбит-эбэлэрбит саҕатан үлэтин усулуобуйата улаханлык уларыта илик тыа хаһаайыстыбатын эйгэтигэр ылсан үлэли сылдыар, улуус сибиинньэ иитиитинэн дьарыктанар биир хаһаайыстыбатын салайааччытын кэпсээнэ маннык буолла.

Кырыымчык сирдээх Түмүк нэһилиэгэр холоону суох кизэн сирдээх Таркаайы нэһилиэгэр киниэхэ база туттарыгар табыгастаах, уоттаах-күөстээх сир кэмигэр көстөн биэрбэтэҕин! Уота суоҕа сибиинньэттэн ылар бородуксуыйатын кэмэйигэр даҕаны сабыдылааһын этэр. Уота сатанара буоллар, үлэлиир да, олоһор да усулуобуйа тупсуо, үлэ көрдөрүүтэ да үрдүө эбит.

Улуустааҕы тыа хаһаайыстыбатын департаменын испэсселистэрэ эппиттэринэн, "Данилов А.И." ИП-га ийэ сибиинньэлэргэ анаммыт субсидия өтөр кэлиэхтээх. Мантан атын көмө оңоһуллар кыаҕа суох. Урут сибиинньэ иитэр тирэх хаһаайыстыбаларга уотурба таһытын ороскуота толуйуллар этэ. Билигин оннук көмө өрөспүүбүлүкэттэн оңоһуллубат буолбут.

Арбааны дойдугар Арасыйаны утары саансыйалары киллэрбит кэмнэригэр, дойдуга онорон таһаарыһыны сайыннарарга туһуламмыт дьаһаллар ылыллан эрэлэр. Арбааны дойдугартан ас-үөл кириэрэ хааччахтаанна, олохтоох онорон таһаарааччыларга дойдуга ас-үөл өттүнэн куттала суох буолуутун хааччыалларыгар инникитин сыал-сорук туруорулар. Дойду Бэрэсидьиэнэ В.В.Путин дьоһуус уонна орто биисинэскэ сайдалларыгар мэйэй оңоһуллуо суохтаах диэн кытааннах ирдэбили туруорда. Бу кэпсиир түбэлтэбэр мэйэй билигин оңоһуллубат, арай эрдэ нэһилиэк урукку салалтата сир биэрбэккэ харгыстаспыт буоллаҕа. Тирэх хаһаайыстыбаларга, ити этиллибитин курдук, кэлин суох буолбут өйбүл көрүнэ - уотурба таһытыгар тахсар ороскуота толуйуу оңоһуллуута сөргүтүллэрэ буоллар, аһы-үөлү дэлэтиигэ үлэли сылдыааччыларга улахан көмө буолуо эбит.

Геннадий АНТОНОВ.

- Тѳа хаһаайыстыбата -

Сылгы собуотун дьылѳата хайдах буолуой?

Степан Васильев аатынан сылгы собуота сэбиэскэй саѳана 2900-3100 сылгылааба уонна төрүөбү ылыы 60-70 бырыһыанна тийэрэ. 1963 с. оччотообу сопхос дириэктэрэ Прокопьев Н.И. туруорсан племстанция тэриллэн өр сылларга племенной үлэ утумнаахтык ытыллан уонна сылгыһыттар күүстээх үлэлэринэн 2013 с. биһиги сылгыбыт "Мэгэдьэк бороудата" диэн учуонайдарынан биһиргэммитэ. Бу бороуда улаһынан, этэ тахсыта элбэтинэн уонна борунан биллэр. Манньк сылгыны кыайан дьаһаммакка, үчүгэйдик көрбөккө-истибэккэ сүтэрэн кэбиһэрбит улахан аныы буолуо.

Кэнники сылларга собуот мөлтөөбүтүн иһин итинник этэбин. Ону манньк сыһпаралартан көрүөххэ сөп:

	1991	2011	2012	2013	2014
Сылгы ахсаана	3105	967	719	723	650
О.и. биэтэ	1447	450	327	400	361

Манньк балаһыанһа буолбуттар биричиинэ элбэх: бастатан туран дойдун үрдүнэн ыһыллыы, ити кэнниттэн кэккэ сылга сөптөөхтүк дьаһайар салалта үлэлээбэттигэр уонна судаарыстыба өттүгэр өйбүл суоһунан ону тэнэ сылгыһыттар урукку курдук бэриниилээхтик үлэлээбэттигэр, соробор айылҥа содулуттан.

Собуот балаһыанһынан көнөрөр сорукаах олуны 14 күнүгэр бырабыыталыстыбаттан хамыһыһа кэлэн сылга базаларыгар сылдан көрөн-истэн, сылгыһыттары кытта кэпсэтэн баран Маалыкайга муньахтаан барда.

Хамыһыһа бааллар: Алексеев П.Н. - бырабыыталыстыба бэрэссэдээтэли I солбуйааччыта, Алексеев И.И. агропромышленной комплекс уонна айылҥа харыстабылын департаменты салайааччыта, Герасимов А.П. - сүөһү иититин департаменты салайааччыта, Николаев В.И. - тутуу департаменты сүрүн специалиһа.

Улуустан баһылык бастакы солбуйааччыта Васильев И.А., Евсеев С.И. - улуус муньабын бэрэссэдээтэлэ, т/х департаменты салайааччыта Эверстов А.И. Маалыкайтан, Хатыгыттан, Малдыбартан баһылыктар, сылгы собуотун дириэктэрэ Казаков И.А. уонна специалистар, сылгыһыттар, бэтэрээннэрэ барыта 37 киһи кытылыны ылла.

Казаков И.А. - 2013 с. "АЛРОСА" бэйэтин акциятын улууска биэрбитэ, онон билигин собуот акциятын улахан өтүн улуус бас билэр. Пилотнай бырайыак оноро сылдьабыт. 2005 сылтан ФАПК-ба 6 мөл. иэс, "АЛРОСА"

бэйэтин иһэ 1,5 мөл. баар уоннаабы иэстэрбитин төлөөбүтүт. Селекционной үлэни ытыгарга племстанция тэриллэрэ наада. Онно зоотехниктар штаттарын көрүгө үлүтү суох. Мантан антах үлэлиир кыахтаахпыт, быһыл кыстыыр оттоохпут уонна эбии бурдук, уотурба аҕалбыппыт.

Николаев И.И., собуот экономика: Мин бу хаһаайыстыбага 2005 сылтан үлэлибин. Биригээдинэй бэдэрээт ныматын 2014 сыл сааһыттан киллэрдибит. 5 сыллаах пилотнай бырайыак онордубут. Бырайыагы үлэтиртэрбитин кытта сүбэлээн уонна инфляцияны учуоттаан онордубут. Бастаан сылга ахсаанын туруктаах онгон баран салгыы элбэтиннэрэр сорукаахпыт. Сылгы атыыланар сыаната чэпчэки. 200 киилэ ыһаһыннаах убанын

29 тыһ. солк сыаналыгылар, дьиннээбэ 55 тыһ. буолуохтаах. Итинник намыһах сыананан ыраппаккын. Т/х министриэстибэтэ бэйэтигэр ылыахтаах, судаарыстыба көмөтө суох сайдар кыах суох. Сылгыһыттар үлэлиир баҕалаахтар.

Саввинов С.А., бэтэрээн: Бырабыыталыстыба хамыһыһа кэлбитэ үчүгэй, собуот үлэтэ сэргэхсийэригэр көмөлөөх буолуо. Мин сылга иитиитигэр уонтан тахса сыл племзоотехнигынан үлэлэбим. 1963 с. племстанция аһыллан уонна сылгыһыттар бэриниилээхтик үлэлээн Мэгэдьэк сылгыта тахсытыта. Бу үһүн көмөтэ элбэх киһи сыралаах үлэтинэн ситиһилибитэ. Бастаан үлэлиир саѳана Владимирскай бороуда 3 атыырын аҕалыттар. Онтон сылгылар тупсан барыттар. Атырдар 510 киилэни үктүүлэрэ. Саамай улахан Мөлүһөн диэн атыыр 1993 с. 627 киилэ буолбута. Звеноларга ыһаһын булан сылгыны ыһыыр этибит. Плэмүлэни ытыгарга собуокка хайаан да 3 плэмзоотехник баар буолуохтаах. Сылгы собуота сылы төгүрүчү дохоттанарыгар ынах сүөһүнү иитиэхтээх.

Евсеев В.И., Бордон нэһилиэтин баһылыгы солбуйааччы: Нэһилиэккэ кэтэхтэргэ 831 сылгы баар, ол иһиттэн биэтэ 510, төрүөбү ылыы 60 бырыһыан. Кэтэх сылгы эмиэ плематыгы барыахтаах. Ол иһин бу сылгыларга чиптээһини ытыахха уонна плэмчуотунан хабыаха. Оччоҕо плэм-сылгы ахсаана тахсыа этэ. Плэмүлэ бардагына эрэ бороудабытын тутан хаалыахпыт.

Кузьмин В.М., Маалыкай орто оскуолатын дириэктэрэ: Сылгы

собуота баар буолабына эрэ оҕону сылгыга үлэлэтэн тѳа олоҕор үөрэтиэххэ сөп. Агрооскуола тэриллитэ 14 сыл буолла. 12 сылгы, 3 саха ыһаба, 3 га оҕурут бааһына, 102 га хотуна баар. Үүнээйи үүнэрэн, сылгы көрөн син дохуот киллэринэбит. Соробуун бэйэбитигэр туһанабыт, ордуун атыылыбыт. Биһиги техникалаахпыт да эргэрэн бүтэн эрэллэр. Онон биһиэхэ да көмө наада. Хамыһыһа кэлбитэ үчүгэй, үлэбит түмүктээх буолуо диэн эрэнэбит.

Семенова А.С., Хатыы оскуолатын дириэктэр уонна Анисимов Х.Н. этилиэригэр: Сылгы көрөөччүлэрбитигэр бэйэбит харчыбытынан хамнастыбыт. Оскуола 10 биз, 2 атыыр баар. Биһиэхэ база туттарбытыгар уонна дьоммутугар хамна төлүүрбүтүгэр көмө наада. Сирбитин онгосторбутугар эмиэ үлүтү суох. Собуокка 3 зоотехник көрүллэрэ буолар плэмүлэ үчүгэйдик барыа этэ.

Карманова С.В., Бордон нэһилиэтин муньабын бэрэссэдээтэлэ, ветучаастак сэбиэдиссэйэ: 2007 лептоспироз кестэ сылдыбыта, ол иһин уонна сибиир язватын утары быһылары 100% ыты саһыбыт. Сылгы собуота отун хаачыстыбатыгар улахан болҕомто уруохтаах, мантан кулун төрөөһүнэ олус тутулукутаах.

Васильев А.В., Хатыы сылгыһыта: Биһиги звенобыт базата мөлтөөтө, ордук күрүө-хаһа айгыраата. Онон биһиэхэ база тутуларыгар үлгэ көрүөххэ. Дириэктэрдэри уларыта тураллар, онон туох да хамсаһын тахсыыта. Сага дириэктэригэр И.А. Казаковка улахан өйбүл баар буолуохтаах. Бөрөлөр буулаан эрэллэр, биһиги диэки 4 бөрө баар.

Самсонов А.Н., Мальдыбар бэтэрээн сылгыһыта, СР Госбирэмийэтин лауреата: 2014 с. аренда баарбыт үлэлэрин ырытыаха. Собуот судаарыстыбаттан көмө баар буолабына эрэ салгыы сайдар кыахтаах. Кэтэх сылгылар ордук үчүгэйдэр. Онон манна плэмүлэни эмиэ ытыахха. Эти атыылааһынна регламент кирдэбин, буйуона олохтоммотобуна эппитин атыылыыр кыага суох буолабыт. Маны эмиэ учуоттуохха. Үгүс үлэни ситиһилибит бороудабытын сүтэрэ хайдах да сагамат, плэмүлэ хайаан да барыахтаах. Атырдары атастаһы суох, ол иһин сылгы кыратыыр. Бу хамыһыһа кэлэн үлэлэбитэ махталла суол.

Эверстов А.И., Ньурба улуунун тѳа хаһаайыстыбатын департаменты салайааччыта: улууска 10877 сылгы баар, мантан 5000 сылгы Мэгэдьэк бороудата. Сылгы собуотугар урут көмө суох буолабына быйыл 2 мөл. солк көрдүбүт.

Мэгэдьэкпит сылгытын тупсарыга сылгы собуота үчүгэйдик үлэлирин ситиһиэхтээхпит, улууспут сылгытын көмүскүүх тустаахпыт.

Евсеев С.И., улуус муньабын бэрэссэдээтэлэ: Кэтэххэ сылгы 50 бырыһыантан ордуга баар. Кэтэх сылгыны плематыынан хабыаха наада. Манна плэмүлэни судаарыстыба көмөлөстүбүнэ бэйэбит ытыахтаахпыт. Тѳа нэһилиэктерин баһылыктарыгар тѳа хаһаайыстыбатын салайыы эбээһинэһин толору сүктэриэххэ. Үт туттарааччыга үт субсидиятын быһа тиэрдиэххэ. Атын сылгы собуоттара ынах сүөһүлээхтэр, онон төгүрүк сыл дохуоттаахтар. Сылгы собуота ынах сүөһүнү эмиэ иитиэхтээх.

Васильев И.Н., улуус баһылыгы I солбуйааччы: Онгоһуллубут программаны ырытан баран бары өттүн көрөн өйбүл онгоһуллуохтаах. Судаарыстыбаттан өйбүл наада. Быйыл улууска тѳа хаһаайыстыбатыгар 120 мөл. солкуобайы көрдүбүт.

Кириллин А.В., бэтэрээн сылгыһыт: Мин сылгыга 20-тэн тахса сыл үлэлээбим. Кулун дьыалабай тахсытын 92 бырыһыанна тиэрде сылдыбытым, 7 сылга ортотунан 72 %-ны ылбыппыт. Биир сылгыһыт нурмата 100 сылгы буолара уонна иитиллэр убаһалары бэйэбит көрөрбүт. Ол олус киэптэтилээх буолара. Ол иһин дириэктэр Н.И.Прокопьевка убаһаны тупса көрдөрүөххэ диэн туруорсубутунан ылынэн убаһалары Маай участагар көрөр буолбуттара. Билигин ону олохтоохха баар. Күһүн өртөөһүнү үрэх сирдэргэ күүскэ ытыахха, оччоҕо сылгы хаһыга барыа этэ. Кэтэх сылгы хаачыстыбата билигин үчүгэй. Билигин сылгыһыттар нурмалара 50 сылгы, ону соробор кыайан көрөттөр. Биһиги бонитировканы үчүгэйдик ытырбыт. Сүүрүк аттары олох тупса көрөн, саха сылгытыгар буккуйуу суохха баар этэ.

Соловьева В.Г., үлэ бэтэрээнэ, т/х сүбэтин салайааччыта: Урут баһылыктарга тѳа хаһаайыстыбатыгар наадыымын дииллэрэ. Ол иһин нэһилиэккэ тѳа хаһаайыстыбатын үлэтэ сүрүннэмэккэ биһиги нэһилиэк биир да программала кыайан кирибэккэ туох да улахан тутуу барбата. Онон баһылыктарга тѳа хаһаайыстыбата үлэлэрин сүрүн соруга буолуохтаах. Мэгэдьэк сылгытын өрөспүүбүлүкэ атын улуустарын хаһаайыстыбалара олус сэргийлэр эрээри кыахтара суох буолан кэлбэттэр. Тутуу салайааччыта баарынан туһанан эттэххэ биһиэхэ саатар сайынгы уу ситимин туттарга көмөлөөргүтүгэр көрдөөбүн. Бырайыага баар, 23 мөл. солк.

Бу ситим тутулунабына 2-3 сылынан бэйэтин ороскуотун сабына этэ. Массынынан уу баһыта улахан дэриэбинэбэ олус ноочооттоох.

Алексеев П.Н., СӨ Бырабыыталыстыбатын бастакы солбуйааччыта: Үчүгэй анализ уонна инники былаанга сөптөөх расчёттар баар буолуохтаахтар. Сирит-уоккут, үпкүт чопчу буолуохтаах. Плематыыга субсидия племсылгыны сылгы собуотунан ылбыт буоллабына бэриллэр. Сылгы собуотун баһылар ахсааннаах акцията улууска баарынан туох баар расчёту улуус онгоруохтаах. Плёмобъединениега акция барыта барыахтаах. Собуоту тѳа хаһаайыстыбатын министриэстибэтэ соботобун ылар кыага суох. Улуус, Плёмобъединение, министриэстибэ үһүн көмөлөөхтөөхтөр. Билигин плёмхаһаайыстыбага кыайан эппиэттэбэккит. Инникитин манна кириэргэ үчүгэйдик тэринэн үлэлиэхтээхтэр. Ыһаһын наада диригит сөптөөх. Өртөөһүнү улуус бэйэтэ көнүлүүт, анал биригээлэри эрдэтэн тэрийэн ытыахтытын сөп. Зоотехник штатын көрүүгэ улуус көмөлөөхтөөх. Нэһилиэктер баһылыктара тѳа хаһаайыстыбатынан хайаан да дьарыктаныахтаахтар. Агрооскуолагар бэйэлэрин кыһалгаларын собуот программатыгар киллэрэн көмө ытыахтаахтар. Биир бөрөбө 20 тыһ. солк субсидия көрүллэр. Сылгыһыттар үлэлиир баҕалаахтар, аренда баарыттар киллэрбиккит. ФАПК-ба 6 мөл. иэскитин 2020 с. диэри тонготторуохха сөп, оттон "АЛРОСА"-ба 1,5 мөл. иэскитин улуус бэйэтэ төлөөтүн. Программанын муус устар 1 күнүгэр биһиэхэ киллэрин, онтон быһаарыахпыт.

"Сир онгоһуутугар хаһаайыстыба бэйэтэ онгостор түбэлтэтигэр тахсыбыт ороскуот 70 бырыһыанын уйунохпутун сөп", - диэн тутуу Департаменты сүрүн специалиһа Николаев В.И. эттэ.

Муньаха кэлбит дьон санаатын иһэн хамыһыһа толору өйдөбүл ылла уонна сылгы собуота салгыы сайдарыгар күтүөннээх көмөнү онгоруохтара диэн биһиги астына, эрэнэ хаалыбыт. Оттон олохтоохтор, биһиги, сылгы собуота үлэтин хамнаһын сөпкө тэринэн таһаарылаахтык үлэлиригэр өй-санаа өттүнөн, сүбэ-соргу буолан көмөлөөхүт тустаахпыт. Бары биир санаанан салайтаран үлэ-хамнас түмүктээх буоларыгар кыһалынаахпытна Мэгэдьэкпит сылгыта барахсан үйэлэргэ үөскүү туруо буоллаба.

Вера СОЛОВЬЕВА, Маалыкай.

Сага дьиз күүлүһүн туттулар

СӨ Ил Дархана Егор Борисов 2012 с. тохсунньу 1 к. диэри саахалланар туруктаах уонна эргэ элбэх квартиралаах дьизлэринэн билиниллибит дьизэлэртэн 2017 сылга диэри дьону көһөрүгө сорок туруорбута. Итинэн сибээстээн Ньурба куоракка көһөрүү бырагырааматыгар 67 эргэ уонна саахалланар туруктаах дьизлэр киллэриллибиттэрэ, ити дьизлэр уопсай иһэнэрэ - 9047 кв. м., баларга 634 киһи олоор.

"2013-2017 сс. Ньурба улуунун сиригэр-уотугар саахалланар туруктаах уонна эргэ дьизэлэртэн дьону көһөрүү" тус аадырыстамыт муниципальной бырагыраамага сөп түбэһиннэрэн, улуус дьаһалтата бырагыраама тэрэһиннэрин олоххо киллэриигэ үлэни тэрийбит. Манна сөп түбэһиннэрэн элбэх квартиралаах 5 дьизни, ол иһингэр таас 2 дьизни тутуу былааннамыта.

Соторутаабыта сага хаһаайыттарга квартиралар күлүстэрин туттарыы бэлиэ түгэнинэн буолла. Бырагыраама кыттылаахтара - 44 дьиз кэргэн Убайаан микро-оройуонугар тутуллубут икки 3 этээстээх

дьизбэ квартиралар күлүстэрин тутуу тэрилтэ - "Легион ГРК" ХЭТ дириэктэрэ А.И.Гаврильев уонна улуус баһылыгы солбуйааччыта Ю.Р.Николаев илиилэриттэн туттулар. Кинилэр сага дьизбэ кириэрччилэр эбэрделээтилер, дьиз сага хаһаайыттарыгар этэнгэ олоролоругар баҕардылар. Сага дьизлэр олохтоохтору улуус салалтатыгар уонна тутааччыларга махталларын тиэртилэр.

Бастакы горнягы чистээһин

Сахаларга "Үтүө киһи аата үйэлэргэ умнуллубат" диэн мээһэбэ эппэттэр. Алмаас промышленноһын сайдыытыгар улахан тус кылаатын киллэрбит, сахалар бастакы Удачнайдаагы ГОК кылаабынай инженеринэн таһаарылаахтык үлэлээбит Саха АССР үтүөлээх горняга, СССР Государственной бирэмийэтин лауреата Сергей Иванович Алексеев 75 сааһын бэлиэтээн Ньурбага үгүс тэрэһин ытылыһына. Бу тэрэһиннэргэ Ил Түмэн депутата А.А. Григорьева, Саха Өрөспүүбүлүкэтин норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, Ленскэй уонна Мириной оройуоннарын бочуот-

таах олохтооҕо А.Т. Попов, С.И. Алексеев огдообото М.А. Алексеева, Сунтаартан, Ньурба араас нэһиликтэриттэн ыалдыттар кытыннылар.

Сергей Иванович Алексеев Ньурба улуунун Дьиикимдэтигэр күн сирин көрбүтэ. Төгүрүк тулайах буолан Ньурбага эдьийигэр итиллэн, онно оскуоланы бүтэрбитэ. Салгыы СГУ инженернай-технической факультетын бүтэрэн алмаас хостуур "Айхаллаабы" рудника үлэтин саҕалаабыта. Олус ирдэбиллээх, эппиэтинэстээх үлэни, сытыы өйдөөх, тупса суоллаах-нистээх, үрдүк таһымнаах салайааччы быһытынан бэйэтин көрдөрбүтэ. Элбэи эрэннэрэр үлэни бэрэ киһи Сергей Иванович өссө да үгүс былааннардааба туолбатаба, күөгэйэр күнүгэр сылдьан кини олоҕо хомолтолоохтук быстыбыта.

Төрөөбүт Дьиикимдэтин оскуола Сергей Иванович Алексеев аатын сүгэр. Тэрэһиннэр чэрчилэринэн манна киэн туттар биир дойдулаахтарын аатын үйэтигэр сага кинигэ сурахтэннэ. "Саха сир киэн туттар дьон" сериянан тахсыбыт ахтылар хомуруннуктара "Бичик" кинигэ кыһатыгар бэчээттэнэн табыста. С.И. Алексеев олобун, үлэтин киэнник

үөрэтэр сыаллаах научнай-практической конференция ытылыһына. Ыалдыттар элбэх үлэни сэргии иһитиллэр, ычат дьонно элбэх үтүө тылары эттилэр.

Салгыы Дьокуускайтан, Миринойтэн кэлбит ыалдыттар Ньурба куорат оскуолаларын үрдүк сүһөх оҕолорун кытары көрсүүлэргэ сырыттылар. С.И. Алексеев Саха сиригэр алмаас промышленноһа сайдытыгар киллэрбит кылаатын билиһиннирдилэр, кини олобун уонна үлэтин тус суолталаах кэрчиктэрин кэпсээтилэр, элбэх бопуруостарга эппиттээтилэр. Оҕолорго инникитин анал үөрэхтэрин талалларыгар алмаас промышленноһын кытары сибээстиллэригэр сүбэлээтилэр.

С.И. Алексеев күлүм гыммыт олобо алмааска үлэлээбит уонна үлэлиир дьонно үтүө холобор буолан, Ньурба алмааһыны күлүмүрдээн, сайдыы суолугар угуйар. Дьэлэбэ, Удачнайдаагы ГОК-ка булуллубут дьэрэкээн кестүүлээх алмааска Саха АССР үтүөлээх горняга, Ньурба улуунун биир чулуу уола Сергей Иванович Алексеев аатын биэрэхтэрэ дуо.

"Ньурба оройуона" МО пресс-сулууспата.

ПРОГРАММА ТВ 23 - 27 ФЕВРАЛЯ

Понедельник, 23 февраля

ПЕРВЫЙ

06.00, 10.00, 12.00, 15.00 Новости 06.10 Непутевые заметки 12+ 06.30 Х/ф "В последнюю очередь" 12+ 08.10 Х/ф "Служили два товарища" 12+ 10.10 Х/ф "Офицеры" 12+ 12.20 Люди, сделавшие Землю круглой 16+ 14.25, 15.15, 18.15 Х/ф "Диверсант" 16+ 18.00 Вечерние Новости 18.55 Праздничный концерт к Дню защитника Отечества 12+ 21.00 Время 22.00 Т/с "Господа-товарищи" 16+ 00.00 Х/ф "Елизавета" 16+ 02.20 Х/ф "Флика-2" 16+ 03.55 Мужское/Женское 16+

РОССИЯ1

05.20 Х/ф "Одинокое плавание" 12+ 06.20 Х/ф "Белое солнце пустыни" 12+ 09.00 Крымская легенда 12+ 10.00, 14.20 Т/с "Берега" 12+ 14.00, 20.00 Вести 17.25 Х/ф "Поддубный" 12+ 20.35 Т/с "Весной расцветает любовь" 12+ 23.20 Х/ф "Марш-бросок. Охота на "Охотника" 16+

НВК САХА

07:00 «Чэгиэн буол!» 6+ 07:15 «Дойдум дыоно» («Анаабыр» ТВ) 6+ 07:45 «Санаалар» 12+ 08:30 «Аал-луук мас» 6+ 09:15 «Охота и рыбалка в Якутии» 16+ 09:45 «Кистэммит баай абылаһа» мультфильм 0+ 10:10 «ПРОдвигение» 6+ 10:25 «Говорят ветераны» (ТВ «Нюрба») 6+ 10:55 «Снайпер саха» уус-уран киинэ 12+ 12:30 «Сага сүүрээ» 6+ 12:45 «Кизэн туттар килбиэннээх дьоммут» («Панорама» ТВ) 6+ 13:00 «Байанай» 6+ 13:30 «Автографы Победы» 6+ 17:00 «ТВ спорт»: Көңүл тустууга Н.Тарскай кэрэтиигэр республика чемпината 6+ 18:00 «Сыдаһаа тур, Хотулу сулуһум!» кээнсиэр 6+ 19:45 «Sakha-card» 6+ 20:00 «Сүрэхпэр доботторум бука бары» 6+ 21:20 «Атах тэпсэн олорон» 12+ 21:50 «Сага сүүрээ» 6+ 22:05 «Кэскил» уус-уран киинэ 12+

ПЯТЫЙ

05.00 Мультфильмы 0+ 07.10, 02.35 Х/ф "Илья Муромец" 6+ 09.00 Сейчас 09.10, 10.10, 11.05, 12.05, 13.05, 14.05, 15.05, 16.00 Т/с "СОБР" 16+ 17.00 Главное 18.30, 19.25, 20.25 Т/с "Спецназ" 16+ 21.25, 22.25, 23.20, 00.15 Т/с "Спецназ-2" 16+ 01.15 Рок-концерт "Чартова дюжина" 12+

КУЛЬТУРА

06.00 Евроньюс 0+ 09.00 Х/ф "Суворов" 0+ 10.50 Д/ф "Честь мундира" 0+ 11.30 Концерт Центрального военного оркестра Министерства обороны РФ в ММДМ (кат0+) 0+ 12.25, 00.40 Д/ф "Галапагосские острова" 0+ 13.20 Хрустальный бал "Хрустальной турандот" В честь Владимира Этуша 0+ 14.40 Д/ф "Осовещ. Крепость духа" 0+ 15.25 Спектакль "Несвятые святые" 0+ 17.00 Сати. Нескучная классика... 0+ 17.55 Х/ф "Эскадрон гусар летучих" 0+ 20.35 В гостях у Эльдара Рязанова 0+ 21.40 Х/ф "Простые вещи" 0+ 23.30 Кинескоп 0+ 00.10 Концерт Государственного камерного оркестра джазовой музыки им. О.Лундстрема под управлением Г.Гаранья (кат0+) 0+ 01.35 А.Хачатурян. Сюита из балета "Гаянэ". Дирижер П.Коган 0+

КАРУСЕЛЬ

04.00 Прыг-Скок Команда 0+ 04.10, 00.25 М/с "Пожарный Сэм" 0+ 05.05, 01.25 М/с "Черепашка Лулу" 0+ 06.00 М/ф "Малыш и Карлсон" 0+, "Карлсон вернулся" 0+, "Бременские музыканты" 0+, "По следам бременских музыкантов" 0+, "Летучий корабль" 0+, "Илья Муромец" 0+ 08.00 М/ф "Хот Вилз. Начало приключений" 0+ 09.15 М/ф "Ну, погоди!" 0+ 12.10 Секреты маленького шефа 0+ 12.40 М/ф "Фиксики" 0+, "Белка и Стрелка. Озорная семейка" 0+, "Смешарики" 0+, "Паровозик Ташка" 0+, "Машины сказки" 0+, "Барбоскины" 0+, "Маша и Медведь" 0+, "Мульти-Россия" 0+, "Аркадий Паровозов спешит на помощь!" 0+ 16.00, 02.15 М/с "Наш друг Ханнес" 0+ 17.25 М/ф "Маугли" 0+, "Сказка о Мальчише-Кибальчише" 0+ 19.30 Спокойной ночи, малыши! 0+ 19.40 М/ф "Приключения капитана Врунгеля" 0+ 22.00 Х/ф "Сын полка" 12+ 00.10 Уроки хороших манер 0+

Уважаемые жители и гости города Нюрба!

Администрация МО "Город Нюрба" поздравляет с Днем защитника Отечества и приглашает вас на народное празднование, которое состоится 23 февраля с 15ч.00м. на площади Ленина.
В программе: Лыжня - 2015, катание на лошадях, на буране, ярмарка-продажа сельскохозяйственной продукции, флешмоб, игры и др.
Просим принять активное участие.

Вторник, 24 февраля

ПЕРВЫЙ

05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00 Новости 09.10 Контрольная закупка 12+ 09.45 Жизнь здорово! 12+ 10.55 Модный приговор 12+ 12.15, 21.30 Т/с "Господа-товарищи" 16+ 14.25, 15.15, 04.05 Время покажет 16+ 16.00 Мужское/Женское 16+ 17.00, 03.10 Наедине со всеми 16+ 18.00 Вечерние Новости 18.45 Давай поженимся! 16+ 19.50 Пусть говорят 16+ 21.00 Время 23.30 Вечерний Ургант 16+ 00.05 Ночные новости 00.20 Структура момента 16+ 01.20 Церемония вручения наград американской киноакадемии "Оскар-2015". Передача из Лос-Анджелеса 12+

РОССИЯ1

05.00 Утро России 09.00 Иду на таран 12+ 09.55 О самом главном 12+ 11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести 11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва 11.55 Т/с "Тайны следствия" 12+ 12.55 Особый случай 12+ 14.50 Вести. Дежурная часть 15.00 Т/с "Там, где ты" 12+ 16.00 Т/с "Последний январь" 12+ 18.15 Прямой эфир 12+ 20.50 Спокойной ночи, малыши! 0+ 21.00 Т/с "Весной расцветает любовь" 12+ 23.50 Д/ф "Пхеньян-Сеул. И далее..." 12+ 00.55 Поющее оружие. Ансамбль Александрова 12+

НВК САХА

06:00 «Эфиргэ-саха радиота» 6+ 07:00 «Сага күн-Новый день» 6+ 10:00 «Сага сирэ-Якутия» 12+ 10:15 «Чэгиэн буол!» 6+ 11:00 «Күнчээн» 6+ 11:15 «Хотулу сулус» телевизионнай күрэх 0+ 12:00 «Якутия» 12+ 12:15 «Сага сүүрээ» 6+ 12:30 «Учүгэйиэн бу сиргэл» 6+ 13:30 «Сага сирэ-Якутия» 12+ 17:30 «Дойдум дыоно» («Бэрдыгэс» ТВ) 6+ 18:00 «Саха сирэ» 12+ 18:15 «Утүө кизээнэн!» аһабас эфир 6+ 18:45 «Күнчээн» 6+ 19:00 «Якутия» 12+ 19:15 «Говорит Глава РС(Я) Е.А.Борисов» 12+ 20:30 «Сага сирэ-Якутия» 12+ 21:00 «Биһикчээн» 0+ 21:15 «Аал-луук мас» 6+ 21:45 «Сага сүүрээ» 6+ 22:00 «Учүгэйиэн бу сиргэл» 6+ 23:00 «Сага сирэ-Якутия» 12+ 23:30 «Утүө кизээнэн!» 6+

ПЯТЫЙ

05.00, 09.00, 11.00, 14.30, 17.30, 21.00 Сейчас 05.10 Утро на "5" 6+ 08.30 Место происшествия 09.30, 10.35, 11.30, 12.05 Т/с "Спецназ" 16+ 13.05, 14.05, 15.00, 15.35, 16.30 Т/с "Спецназ-2" 16+ 18.00, 18.30, 19.00 Т/с "Детективы" 16+ 19.30, 20.15, 22.15 Т/с "След" 16+ 21.25 Т/с "Такая работа" 16+ 23.00 Х/ф "Баламут" 12+ 00.45, 02.10, 03.25 Т/с "Узник замка Иф" 12+

КУЛЬТУРА

05.30 Евроньюс 0+ 09.00, 14.00, 18.00, 22.10 Новости культуры 09.15 Наблюдатель 0+ 10.15 Х/ф "Петр Первый" 0+ 12.00 Д/ф "Эдгар По" 0+ 12.05, 19.10 Правила жизни 0+ 12.35 Эрмитаж - 250 0+ 13.05, 00.40 Т/с "Петербургские тайны" 0+ 14.10 А.Пушкин. "Евгений Онегин" 0+ 14.40, 21.15 Д/ф "Искусство перевоплощения - метаморфоз" 0+ 15.35 Сати. Нескучная классика... 0+ 16.15, 20.30 Д/ф "Трир - старейший город Германии" 0+ 16.30 Ксавье де Мэстр, Бертран де Биши и Оркестр телерадиокомпаний ORF. Концерт в Княжеском дворце Эстерхази (кат0+) 0+ 17.15 Кинескоп 0+ 18.15 Главная роль 0+ 18.30 Искусственный отбор 0+ 19.40 Спокойной ночи, малыши! 0+ 19.50 Острова 0+ 20.45 Д/ф "Вселенная Вячеслава Иванова" 0+ 22.30 Х/ф "Титаник. Кровь и сталь" 0+ 00.10 Валерий Афанасьев. Концерт в БЗК 0+ 01.40 Pro memoria. "Мост мирабо" 0+

КАРУСЕЛЬ

04.00, 00.05 М/с "Букашки" 0+ 04.10 М/с "Смурфики" 0+ 05.00, 08.20, 10.10 Прыг-Скок Команда 0+ 05.10 М/с "Лунтик и его друзья" 0+ 06.00 М/ф "Шайбу! Шайбу!" 0+, "Матч-реванш" 0+ 06.40, 17.55, 01.00 М/с "Веселые паровозики из Чаггингтона" 0+ 07.30, 01.45 М/с "Шарлотта Земляничка. Ягодный пирог" 0+ 07.50 Лентяево 0+ 08.30, 02.05 М/с "Милли и Молли" 0+ 09.25 М/ф "Умка" 0+, "Умка ищет друга" 0+, "Попался, который кусался!" 0+, "Пони бегает по кругу" 0+ 10.20, 17.15 М/с "Новые приключения пчёлки Майи" 0+ 11.00 Почемучка 0+ 11.15 М/с "Фиксики" 0+ 13.45 М/с "Свинка Пеппа" 0+ 15.00 М/с "Випо-путешественник" 0+ 15.40, 03.00 М/с "Загадки Джесса" 0+ 16.40, 00.25 М/с "Бабар и приключения слонёнка Баду" 0+ 18.40 М/ф "Про бегемота, который боялся прививок" 0+, "Али и его ослик" 0+, "Вот так тигр!" 0+, "Грибной дождик" 0+ 19.30 Спокойной ночи, малыши! 0+ 19.40 М/с "Фиксики" 0+ 21.15 Т/с "Классная школа" 0+ 21.45 М/с "Кольбельные мира" 0+ 21.50 Т/с "Принцесса слонов" 12+ 22.15 Навигатор. Аппрейд 12+ 22.20 История России 12+

Среда, 25 февраля

ПЕРВЫЙ

05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00 Новости 09.10 Контрольная закупка 12+ 09.45 Жизнь здорово! 12+ 10.55, 03.00 Модный приговор 12+ 12.10 Женский журнал 12+ 12.20, 21.30 Т/с "Господа-товарищи" 16+ 14.25, 15.15, 02.15 Время покажет 16+ 16.00, 04.00 Мужское / Женское 16+ 17.00, 01.20 Наедине со всеми 16+ 18.00 Вечерние Новости 18.45 Давай поженимся! 16+ 19.50 Пусть говорят 16+ 21.00 Время 23.30 Вечерний Ургант 16+ 00.05 Ночные новости 00.20 Политика 16+

РОССИЯ1

05.00 Утро России 09.00 Забытый вождь. Александр Керенский 12+ 09.55 О самом главном 12+ 11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести 11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва 11.55 Т/с "Тайны следствия" 12+ 12.55 Особый случай 12+ 14.50 Вести. Дежурная часть 15.00 Т/с "Там, где ты" 12+ 16.00 Т/с "Последний январь" 12+ 18.15 Прямой эфир 12+ 20.50 Спокойной ночи, малыши! 0+ 21.00 Т/с "Весной расцветает любовь" 12+ 22.55 Специальный корреспондент 16+ 00.35 Секты и лжепророки. Культовые личности 12+

НВК САХА

06:00 «Эфиргэ-саха радиота» 6+ 07:00 «Сага күн-Новый день» 6+ 10:00 «Сага сирэ-Якутия» 12+ 10:15 «Тыыннаах дорбоон» 6+ 11:00 «Күнчээн» 6+ 11:15 «Хотулу сулус» телевизионнай күрэх 0+ 12:00 «Сага сирэ» 12+ 12:15 «Сага сүүрээ» 6+ 12:30 «Жизнь прекрасна!» 6+ 13:30 «Сага сирэ-Якутия» 12+ 17:30 «Дойдум дыоно» («Хотун Бүлүү» ТВ) 6+ 18:00 «Сага сирэ» 12+ 18:15 «Утүө кизээнэн!» аһабас эфир 6+ 18:45 «Күнчээн» 6+ 19:00 «Якутия» 12+ 19:15 «Эргимтэ» 12+ 19:30 «Сахатранснефтегаз: с нами теплее» 12+ 19:45 «Тыа сирэ-олох төрдө» 12+ 20:30 «Сага сирэ-Якутия» 12+ 21:00 «Биһикчээн» 0+ 21:15 «Сага санаата» 6+ 21:45 «Сага сүүрээ» 6+ 22:00 «Жизнь прекрасна!» 6+ 23:00 «Сага сирэ-Якутия» 12+ 23:30 «Утүө кизээнэн!» 6+

ПЯТЫЙ

05.00, 09.00, 11.00, 14.30, 17.30, 21.00 Сейчас 05.10 Утро на "5" 6+ 08.30 Место происшествия 09.30, 11.30, 00.25 Х/ф "Тревожный месяц Вересень" 12+ 12.00 Х/ф "Возмездие" 12+ 15.00 Открытая студия 15.50 Х/ф "Баламут" 12+ 18.00, 18.30, 19.00 Т/с "Детективы" 16+ 19.30, 20.15, 22.15 Т/с "След" 16+ 21.25 Т/с "Такая работа" 16+ 23.00 Х/ф "Улица полна неожиданностей" 12+ 02.20, 03.20 Право на защиту 16+

КУЛЬТУРА

05.30 Евроньюс 0+ 09.00, 14.00, 18.00, 22.10 Новости культуры 09.15 Наблюдатель 0+ 10.15 Х/ф "Петр Первый" 0+ 11.55 Д/ф "Шарль Перро" 0+ 12.05, 19.10 Правила жизни 0+ 12.35 Красуйся, град Петров! 0+ 13.05, 00.55 Т/с "Петербургские тайны" 0+ 14.10 А.Пушкин. "Евгений Онегин" 0+ 14.40, 21.15 Д/ф "Невидимая Вселенная" 0+ 15.35 Искусственный отбор 0+ 16.15 Д/ф "Гавайи. Родина богини огня Пеле" 0+ 16.30, 00.10 Патрисия Копачинская, Владимир Федосеев и БСО им.П.И. Чайковского. Концерт в Австрии (кат0+) 0+ 17.15 Д/ф "Татьяна Вечеслова. Я - балерина" 0+ 18.15 Главная роль 0+ 18.30 Абсолютный слух 0+ 19.40 Спокойной ночи, малыши! 0+ 19.50 Фолькс, чем любовь 0+ 20.30 Власть факта 0+ 22.30 Х/ф "Титаник. Кровь и сталь" 0+ 01.50 Д/ф "Эдгар По" 0+

КАРУСЕЛЬ

04.00, 00.00 М/с "Букашки" 0+ 04.10 М/с "Смурфики" 0+ 05.00, 08.20, 10.10 Прыг-Скок Команда 0+ 05.10 М/с "Лунтик и его друзья" 0+ 06.00 М/ф "Необыкновенный матч" 0+, "Старые знакомые" 0+ 06.40, 17.55, 01.00 М/с "Веселые паровозики из Чаггингтона" 0+ 07.30, 01.45 М/с "Шарлотта Земляничка. Ягодный пирог" 0+ 07.50 Лентяево 0+ 08.30, 02.05 М/с "Милли и Молли" 0+ 09.25 М/ф "Малыш и Карлсон" 0+, "Карлсон вернулся" 0+ 10.20, 17.15 М/с "Новые приключения пчёлки Майи" 0+ 11.00 Почемучка 0+ 11.15 М/с "Фиксики" 0+ 13.45 М/с "Свинка Пеппа" 0+ 15.00 М/с "Випо-путешественник" 0+ 15.40, 03.00 М/с "Загадки Джесса" 0+ 16.40, 00.25 М/с "Бабар и приключения слонёнка Баду" 0+ 18.40 М/ф "Самый, самый, самый, самый!" 0+, "Каникулы Бонифация" 0+, "Бабочка и тигр" 0+ 19.30 Спокойной ночи, малыши! 0+ 19.40 М/с "Маша и Медведь" 0+ 21.15 Т/с "Классная школа" 0+ 21.45 М/с "Кольбельные мира" 0+ 21.50 Т/с "Принцесса слонов" 12+ 22.15 Навигатор. Аппрейд 12+ 22.20 История России 12+ 00.10 Куда глаза глядят 0+

Четверг, 26 февраля

ПЕРВЫЙ

05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00 Новости 09.10 Контрольная закупка 12+ 09.45 Жизнь здорово! 12+ 10.55, 03.05 Модный приговор 12+ 12.10 Женский журнал 12+ 12.20, 21.30 Т/с "Господа-товарищи" 16+ 14.25, 15.15, 01.15 Время покажет 16+ 16.00, 04.05 Мужское / Женское 16+ 17.00, 02.10 Наедине со всеми 16+ 18.00 Вечерние Новости 18.45 Давай поженимся! 16+ 19.50 Пусть говорят 16+ 21.00 Время 23.30 Вечерний Ургант 16+ 00.05 Ночные новости 00.20 На ночь глядя 16+

РОССИЯ1

05.00 Утро России 09.00 Горы, горы, моя звезда. Евгений Урбанский 12+ 09.55 О самом главном 12+ 11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести 11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва 11.55 Т/с "Тайны следствия" 12+ 12.55 Особый случай 12+ 14.50 Вести. Дежурная часть 15.00 Т/с "Там, где ты" 12+ 16.00 Т/с "Последний январь" 12+ 18.15 Прямой эфир 12+ 20.50 Спокойной ночи, малыши! 0+ 21.00 Т/с "Весной расцветает любовь" 12+ 22.55 Вечер с Владимиром Соловьёвым 12+ 00.35 Александр Фекисов. Карибский кризис глазами резидента 12+

НВК САХА

06:00 «Эфиргэ-саха радиота» 6+ 07:00 «Сага күн-Новый день» 6+ 10:00 «Сага сирэ-Якутия» 12+ 10:15 «Т.О.К.» интерактивной күрэх 6+ 11:15 «Күнчээн» 6+ 11:30 «Геван» 6+ 12:00 «Сага сирэ» 12+ 12:15 «Сага сүүрээ» 6+ 12:30 «Учүгэйиэн бу сиргэл» 6+ 13:30 «Сага сирэ-Якутия» 12+ 17:30 «В кадре-республика» (ТВ «Алдан») 6+ 18:00 «Сага сирэ» 12+ 18:15 «Утүө кизээнэн!» аһабас эфир 6+ 18:45 «Күнчээн» 6+ 19:00 «Якутия» 12+ 19:15 «Сага сүүрээ» 6+ 19:30 «Дойдум дыоно» («Хотун Бүлүү» ТВ) 6+ 20:00 «Сага кэхи кийитэ» («Сунтаар» ТВ) 6+ 20:30 «Саха сирэ-Якутия» 12+ 21:00 «Биһикчээн» 0+ 21:15 «Сэргэлиэххэ сэргэргэниэх» 6+ 22:00 «Учүгэйиэн бу сиргэл» 6+ 23:00 «Сага сирэ-Якутия» 12+ 23:30 «Утүө кизээнэн!» 6+

ПЯТЫЙ

05.00, 09.00, 11.00, 14.30, 17.30, 21.00 Сейчас 05.10 Утро на "5" 6+ 08.30 Место происшествия 09.30, 11.30, 12.55 Т/с "Узник замка Иф" 12+ 15.00 Открытая студия 16.00 Х/ф "Улица полна неожиданностей" 12+ 18.00, 18.30, 19.00 Т/с "Детективы" 16+ 19.30, 20.15, 22.15 Т/с "След" 16+ 21.25 Т/с "Такая работа" 16+ 23.00 Х/ф "Интердевочка" 16+ 01.55 Х/ф "Возмездие" 12+

КУЛЬТУРА

05.30 Евроньюс 0+ 09.00, 14.00, 18.00, 22.10 Новости культуры 09.15 Наблюдатель 0+ 10.15 Х/ф "Кулузов" 0+ 12.05, 19.10 Правила жизни 0+ 12.35 Россия, любовь моя! 0+ 13.05, 00.55 Т/с "Петербургские тайны" 0+ 14.10 А.Пушкин. "Евгений Онегин" 0+ 14.40, 21.15 Д/ф "Невидимая Вселенная" 0+ 15.35 Абсолютный слух 0+ 16.15 Д/ф "Соловецкие острова. Крепость Господня" 0+ 16.30, 00.15 Густаво Дудамель и Берлинский филармонический оркестр. Концерт в Вене (кат0+) 0+ 17.15 Д/ф "Мартирос Сарьян. Три возраста" 0+ 18.15 Главная роль 0+ 18.30 Черные дыры. Белые пятна 0+ 19.40 Спокойной ночи, малыши! 0+ 19.50 Острова 0+ 20.30 Д/ф "Вспомнить всё. Голограмма памяти" 0+ 22.30 Х/ф "Титаник. Кровь и сталь" 0+ 01.50 Д/ф "Камилль Коро" 0+

КАРУСЕЛЬ

04.00, 23.50 М/с "Букашки" 0+ 04.10 М/с "Смурфики" 0+ 05.00, 08.20, 10.10 Прыг-Скок Команда 0+ 05.10 М/с "Лунтик и его друзья" 0+ 06.00 М/ф "Необыкновенный матч" 0+, "Старые знакомые" 0+ 06.40, 17.55, 01.00 М/с "Веселые паровозики из Чаггингтона" 0+ 07.30, 01.45 М/с "Шарлотта Земляничка. Ягодный пирог" 0+ 08.30, 02.05 М/с "Милли и Молли" 0+ 09.25 М/ф "Про бегемота, который боялся прививок" 0+, "Грибной дождик" 0+, "Вот так тигр!" 0+, "Почему у льва большая грива?" 0+ 10.20, 17.15 М/с "Новые приключения пчёлки Майи" 0+ 11.00 Почемучка 0+ 11.15 М/с "Смешарики" 0+ 13.45 М/с "Свинка Пеппа" 0+ 15.00 М/с "Випо-путешественник" 0+ 15.40, 03.00 М/с "Загадки Джесса" 0+ 16.40, 00.25 М/с "Бабар и приключения слонёнка Баду" 0+ 18.40 М/ф "Храбрый заяц" 0+, "Фунтик и огурыц" 0+, "Песенка мышонка" 0+ 19.30 Спокойной ночи, малыши! 0+ 19.40 М/с "Маша и Медведь" 0+ 21.15 Т/с "Классная школа" 0+ 21.45 М/с "Кольбельные мира" 0+ 21.50 Т/с "Принцесса слонов" 12+ 22.15 Навигатор. Аппрейд 12+ 22.20 История России 12+ 00.10 Куда глаза глядят 0+

Пятница, 27 февраля

ПЕРВЫЙ

05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00 Новости 09.10, 05.25 Контрольная закупка 12+ 09.45 Жизнь здорово! 12+ 10.55 Модный приговор 12+ 12.10 Женский журнал 12+ 12.20 Т/с "Господа-товарищи" 16+ 14.25, 15.15 Время покажет 16+ 16.00 Мужское / Женское 16+ 17.00 Жди меня 16+ 18.00 Вечерние Новости 18.45 Человек и закон 16+ 19.50 Поле чудес 16+ 21.00 Время 21.30 Голос. Дети 12+ 23.45 Вечерний Ургант 16+ 00.40 Илья Кабаков. В будущее возьмут не всех 16+ 01.45 Х/ф "Весенние надежды" 12+ 03.40 Х/ф "Эстонка в Париже" 16+

РОССИЯ1

05.00 Утро России 08.55 Мусульмане 12+ 09.10 Розы с шипами для Мирей. Самая русская французка 12+ 10.05 О самом главном 12+ 11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести 11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Москва 11.55 Т/с "Тайны следствия" 12+ 12.55 Особый случай 12+ 14.50 Вести. Дежурная часть 15.00 Т/с "Там, где ты" 12+ 16.00 Т/с "Последний январь" 12+ 18.15 Прямой эфир 12+ 21.00 Главная сцена 16+ 23.15 Х/ф "Маша и Медведь" 12+ 01.10 Х/ф "Предсказание" 12+

Олунньу 15 күнэ “Сардана” уонна “Сүбэ” түмсүүлэр эбээлэригэр олус үтүө өйдөбүлүнэн, олохпут өссө биир кэрэ түгэниэн, умнуллубат, саныыр-ахтар бэлиэ күнүнэн хаалла. Эрдэттэн былааннаан, бэлэмнээн икки массынанан 23 буолан тийэн кулууп аанын тэлэйэ аһааптытын кытта эбээлэр барахсаттар илиилэрин ууммутунан көрүстүлэр, сүрэхпитин үөртүлэр. “Сарданалар” кэһини гынан аҕалыт кыра концертынан олус сэргээн көрдүлэр, хайҕаатылар. Биһиги тутум үрдээтибит.

Светлана Герасимовналаах

буоламмыт эрэх-траух санаммыпыт көмөлөстө. Ураты үчүгэй куоластаах, ыллыгыра, дыону үөрдэргэ үөһэттэн айыллан кэлбит ырыаһыттарбыт Гаврил Моначырев, Тимофей Шестаков (күндү күтүөттэр), Тамара Семенова көрөөччү кутун тутуохтарын туттулар. “Бис”, “Браво” бөҕөтүн ылыахтарын ыллылар. Биһиги аҕа баһылыкпыт Алексей Божедонов, аксакал эбээбит Светлана Биякова, эдэр эбээбит Евдокия Анисимова, хоһоонньууппут Любовь Крылова да хаалсыбатылар, ытыс тыаһыттан астыныбыт.

“Сүбэ” кулууп тэриллибитэ

– Редакция почтата –

“Сүбэлэргэ” Ыалдьыттаатыбыт

30-ча съл буолла. Кини таһаарыылаахтык үлэлирин истибиппит-билбиппит эмиз ыраатта. Ол тухары күн бүгүнгэ диэри эдэр эрчимин ыһыктыбакка салайар, тэрийэр, сүбэлиир Ньурбачаан нэһилигин бочуоттаах олохтооҕо, култуура эйгэтигэр кулууп сэбиэ-диссэйиттэн саҕалаан 50-ча съл үлэлээбит, быйыл 80 сааһын томтойо туолбут ытык киһи Варвара Давыдовна Тихонова. Олоҕун аргыһа үөрэҕири туйгуна, Ньурба улуунун бочуоттаах гражданина Степан Николаевич Тихоновтыын ыал буолан 5 оҕо бу күн сирин көрдөрөн, үүннэрэн үлэһит онортоон, 14 сиэннэнэн, 2 хос сиэннэнэн орто дойдуга кэлбит үөтү аналларын чиэстээхтик толорон, ычакка холобур буолан дьоллоохтук ололорлорун киэн тутта, кэрэхсии көрөбүт. Өссө да дьонгутун үөрдэ-көтүтэ, көмөнүма, сүбэ-ама буола уһуннук ололоргутугар ис сүрэхтэн баҕарабыт. Тихоновтар баай ис хоһоонноох олохторо бу кылгас бэлиэтээһингэ, биллэн турар, баппат.

Күн бүгүн Варвара Давыдовна “Сүбэ” кулуубун эдэр илиигэ тутаран үөрэтэ-такайа сылдыра үөрдэр. Урукку өттүгэр улуус эбээлэрин ымсыырда нэдиэлэбэ 5-тэ чэбдигири чааһын кытта ыттан, чөл олоҕу пропагандалаан барыбытыгар холобур буолар этилэр. Билигин даҕаны күнүс 3 чаастан уулуссаларыгар муста түһэтэ ыраас салгынгна скандинавскайды хаамалларын сөҕө, сөбүлүү иһиттибит. Эдэр салайааччы ыраас Верхоянскайтан кэрэ кийит буолан кэлбит, Ньурбачааны дуһатынан ыланан, таптаан иккис дойдуга онгостубут сыгы-хотуу, сангалаах-ингэлээх, ыллыр дьобурдаах Виолетта Васильевна Сивцева саҕа дуһунаһын эрэллээхтик туппуга хараха ыраабылар. Бу кулууп хара тэриллиэбиттэн (Кузьмин Дмитрий Николаевич баянист, директор эрдэбиттэн) үөрэ-көтө, көтүпкэккэ көхтөөхтүк сылдыр икки эбээни: Аида Николаевна Никифорованы, солбуйааччытын Вера Михайловна Иванованы Давыдовна киэн тутта кэпсиир, кө-

мөлөспүт кынаттарынан билинэр. Ырыа куттаах эдэрчи эбээлэр Марфа Александровна Николаева, Мария Максимовна Максимова баян доһуоһунан ыллаан көрсүһүүнү өссө кизгэттилэр.

Аҕа саастаах көлүөнэ ахта саныыр баянын тыаһыгар уйдаран киэн туттар, кэрэхсиир ырыаһыттарбыт Гаврил, Тимофей, Алексей көмүс күөмэйдэринэн кутуллар нарын ийиһилээх сахалык намыһыйар ырааҕа бигэнэн дуһуһа үнүкүүлээтилэр..., астына сынныанналар. Миннигыс мичээри бэлэхтэнэн, үтө тыллара атастанан, өссө көрсүөх буолан, хаартыскаҕа түһэн арабыстылар.

Бу манньк истинг көрсүһүүлэр биһиги, кырдыаҕас дьон, үйэбитин уһаталлар, санаабытын көтө-бөллөр. Ил-эйэ, доһордоһуу олохпут аргыһа буолан дойдубут чэчири сайдарыгар төһүү күөс буоларын умунуоһун! Бары бииргэ буолуоһун!

Евдокия УЛИНОВА.
“Сардана” түмсүү
салайааччыта.

– Үөрэхтээһин –

ОГЭ, ЕГЭ тустарынан

трениннар ытыллаллар.

Туттары графига манньк: ыам ыйын 27 к. - математика, ыам ыйын 29 к. - обществознание, химия, литература, информатика, бэс ыйын 3 к. - нуучча тыла, бэс ыйын 5 к. - география, история, биология, омук тыла, физика. Бэс ыйын 8-18 к.к. - резервэ күннэрэ. Оттон хаттаан туттары атырдыах ыйыгар: 3 к. - нуучча тыла, 5 к. - обществознание, химия, литература, информатика, 7 к. - математика, 10 к. - география, история, биология, омук тыла, физика. Өссө биир хаттаан туттары балаҕан ыйыгар буолуоҕа.

ГВЭ (судаарыстыбаннай выпускной, о.э. традиционной экзамен) туттарар доруобуйатынан хаачахтаах оҕо ПМПК (психолого-медико-педагогической комиссиятан) рекомендацыйаах (заключениелаах) буолуохтаах. ПМПК даҕабырыаннаты 2014 с. ыам ыйын 25 күннээбиттэн дьиннээһинэн аабыллар. Инбэлиит оҕоттон МСЭК выписка-ты оригинала эбэтэр копията ирдэнэр. Маны таһынан оҕо паспортын копията бэрлэлэр.

Кэлим судаарыстыбаннай экзамены (ЕГЭ) ытыгыта эппиэтинэстээх, үөрэх управлениетын дистанционной үөрэхтээһин уонна техникэскэй ойбобул киинин (ЦДО и ТП) салайааччыта НИКОЛАЕВА Наталья Николаевна бу курдук кэпсиир:

- 2015 с. кулун тутар 1 к. диэри ЕГЭ туттарааччылартан сайабылланналары хомуйа ололорбут. Быйыл оскуоланы бүтэрэччилэр уонна оскуоланы ыспыраапканан бүтэрбит выпускниктар - бэйэлэрин оскуолаларыгар, оттон урукку выпускниктар - ололор сирдэригэр баар оскуолаларга уонна үөрэх управлениетыгар (Ленин ул. 47, 1 кабинет, ЦДО и ТП, тел. 2-44-98) сайабылланналарын биэрэллэр.

ЕГЭ 9 ППЭбэ тутулуоҕа, бары ППЭлар ТОМ (территориально отдаленные места) технологиятын үлэлиэхтэрэ.

Раиса НИКИФОРОВА.

Уважаемые жители Нюрбинского района, города Нюрба!

От имени главы муниципального образования "Город Нюрба" и председателя городского Совета депутатов примите искренние поздравления с днем Защитника Отечества!

23 февраля - праздник для всех, кто не предает своей жизни безответственности за жизнь и спокойствие других, кому понятен смысл слов "честь" и "долг", кто интересы общественные ставит выше личных. Независимо, служат они или нет, они всегда, каждый миг готовы встать на стражу нашей свободы и наших жизней!

Желаем вам силы воли, здоровья и всех земных благ!
Позвольте в этот день, кроме поздравлений, также пожелать вам мирной и самой благополучной жизни!

А.М.ИННОКЕНТЬЕВ, глава МО Город Нюрба,
И.Г.ГУЛЯЕВА, председатель городского Совета депутатов.

Объявление

6 марта 2015г. в здании Государственного цирка РС(Я) проводится республиканская выставка-ярмарка народных промыслов и ремесел "Золотые руки Якутии", среди любителей, посвященный к Году Предпринимательства в Республике Саха (Якутия). Выставка-ярмарка организуется для всех самостоятельных умельцев-любителей в различных направлениях развития и возрождения народных традиций, фольклора, ремесел, промыслов и изобразительного искусства обрядов, традиционной торговли. Участвуют только любители, зарегистрированные предприниматели не допускаются. Целью проведения выставки является выявление мастеров-умельцев народного промысла и ремесла среди любителей для дальнейшего продвижения и развития малого предпринимательства в РС (Я). Жюри будет состоять из успешных предпринимателей, призом которого должно быть помощь в реализации продукции умельцев.

Справки по адресу: г.Нюрба, ул.Ст.Васильева, 57; к.т. 2-33-41 Нюрбинский Бизнес-инкубатор.

– Реклама –

Продаю

1996 с., үчүгэй туруктаах, лебедкалаах УАЗ-тент, Логосол М-7 мини-пилорама.

8-914-268-11-03, 8-914-234-98-55.

Үчүгэй протектордаах Gorgiant Off-Road 235/75 R15 УАЗ көлүөһэтэ. Диискэтэ, хаамырата барыта сабыс-сага.

8-914-232-49-26, 8-964-429-18-54.

Продаю или обменяю на меньшее а/м Suzuki Escudo 1998 г.в. 8-964-422-39-39, можно ватсап.

Суһаллык бу күннэргэ сылгы этин биир атабы кэлин өттүн атылыбын. Ыйааһына 20 кг., 1 кг. - 350 солк. Атылаһарга тиэтэйин. Тел. 3-14-28.

“Дружба” эрби сыаба 1 шт. - 150 солк., ГАЗ-53 массына саҕа көлүөһэтэ 1 шт. 8-914-107-83-06.

А/м Тойота Суксид 2006 г.в., объем 1,5 л., цвет синий, кожаные чехлы, ДВД, сигналка А9, багажник, состояние хорошее, за 340 тыс. руб., торг. 8-914-261-97-21 (смс).

Усадьбу 15 соток в с.Антоновка, мкр. Лэппириэн. Обращаться: с.Антоновка, ул.Антоновская №1, 8-914-222-02-03.

Саҕа тутулуубут 3 этээстээх таас дьиэбэ Манчаары №3/2, №3/3 иккис этээскэ үстүү хостоох квартиралар атылланалар. 8-914-270-93-99.

Картофель красный олекминский, 50 руб./кг, сертификат от 1 т., доставка. 8-967-911-39-86.

Земельный участок в Убайяне 10 соток, с отоплением, дорого. 8-914-285-90-68.

Убайяанга улахан уһайбалаах чааһынай дьиэ, ц/о холбонуон сөп, дөкүмөннэрэ атыгыта бэлэм. 8-914-285-66-

96. Убайяанга оһобунан оттулар чааһынай дьиэ, оскуола, д/сад, останава, маҕаһын чугас. 8-914-279-51-61.

Окорокка 15 кг - 2700 руб. Обращаться: ул.Ст.Васильева №77а, магазин “Автозапчасти”, телефон 2-44-77.

Земельный участок 9 соток, в собственности, ровный, сухой, чистый, огорожен, на границе Вертолетки в сторону Нюрбы, рядом с лицеем, строится д/сад, рядом проходит теплотрасса. 8-914-230-86-26.

Пароочиститель Квазар пр-во Италия. 8-914-300-59-04.

Зимние резины на 16 в комплекте 7 шт. и потроха жеребятины. 8-914-223-45-52.

Месячные кролики и мясо кролика. 8-914-102-59-76.

Недостроенный дом 9х7 с земельным участком 15 соток в местности Крахмал (Антоновка) на берегу реки. Местность сухая, ровная, документы готовы к продаже, все в собственности, цена 600 тыс. руб., варианты автообмена. 8-914-226-50-07.

Ньурба к. киинигэр турар 2 хостоох, т/х, мизбэллээх квартираны, иккис этээс, сылаас, балконнаах. 8-914-294-02-36.

3-комнатная б/у теплая квартира в 4-квартирной доме. 8-914-290-94-23.

Каркасную теплицу 6х3 м., цена 15000 руб. 8-924-165-32-39.

Дьяхтар дубленка-куртка, разм. 46-48, 25 тыһ. солк. 8-914-230-64-02.

Уулаах улахан сибиинньэ - 35000 солк., сибиинньэ обото 1 ый - 4000 солк., 2 ый - 5000 солк., 5 ый - 8000 солк., ЗИЛ-самосвал. Тел. 4-37-07, 8-967-912-16-30.

Эбэрдэлиибит!

Социальной эйгэ үлэһиттэрэ Эйигин, Петр Николаевич СЕМЕНОВЫ, Ньурба куоратын Бочуоттаах олохтообун, Саха Өрөспүүбүлүкэтин физкультураҕа уонна спортка үтүөлээх үлэһитин 80 саакын туолбуккунан ис сүрэхтэн этиллэр иһирэх тылларынан итиштик-истинник эбэрдэлиибит!

Баҕарабыт Эйиэхэ эдэрди эрчими, ыалдыр-кырдыр диэни билбэккэ дьиэ кэргэниг, чугас дьонун тапталынан кынаттанан мэлдьи үөрэ-көтө сырыт, уһун үйэлэн!

Социальной харалта кэлэктиибэ.

- Сонуннар -

Ньурба куоратыгар 2015 снл Тупсаран онгоруу сылын үөрүүлээхтик аһы олунньу 17 к. "Кыталык" КК буолла.

Кириин-түмүк тылы "Ньурба куорат" МТ баһылыга А.М. Иннокентьев эттэ. Мэр Тупсаран онгоруу, Улуу Кыайы 70 сылларыгар Ньурба куорат тупсан, истиин-тастыын ырааһыран, көбүрдүлэн Күөх Ньурба аатын ылыахтаабын, 2034 с. диэри бигэр-гэммит куорат генбылаанынан үлэ барыахтаабын, куорат сайдыыта хас биридди ыал тэлгэхтээттигэн, тэрилтэ территориятыттан сабаланахтаабын туһунан эттэ, куорат олохтоохторун көхтөөхтүк кыттарга ыгырда. Дьаһалта эскизтарынан Ленин, Кыайы болуоссатарын, "Мин мантан сэриигэ барбытым", ССРС Геройа Н.Н. Чусовской, А.Я. Ов-

чинникова, Таптал уонна Сөбүлэһии, Ньурба оборонатын, С. Алексеев-Боһуут, А. Габышев, Үлэ Албан Аатын, Механизатордар, Геологтар, Авиатордар сквердэрин, куораттан тахсыга аншлагы онгорууга ылысыпыт тэрилтэлэргэ махтанна. "Аты-эргин туочукаларын тас көстүлэрэ, парковкалар, Ст.Васильев уул., авиапортан тах-

Тупсаран онгоруу сыла аһылынна

сыга кладовкалар, теплицалар, этээстээх дьибилэр гаражтара, чааһынай ыаллар олбуордара (матыры-йаала фиксированнай сыналанан) бэрээдэктэниэхтэрэ. Кулун тутар бүтэһигэр СӨ тутууга министриэстибэтин, архитектордар союзтара, Дьокуускай к. архитектурнай-былаанныыр управлениетын специалисттара кыттылаах "Малые города" форумга Ньурба куорат генбылаанын, паарканы реконструкциялааһыны дүүллэһиэхпит, туһалаах уопуту, идеялары ылыахпыт. "Кыайы 70 сылыгар - 70 үгө дьыаланы" хамсааһын күүскэ барыаба, - диэтэ. Ньурба к. сайдыытыгар кылаатын иһин "Сити-Центр" АЭК дириэктэрэ А.А. Федорова ба мах-

тал суругун туттарда. "Ньурба улууһа" МО баһылыгы солб. Ю.Р. Николаев Тупсаран онгоруу сыла аһыллыбытынан эбэрдэлээтэ. Куорат хаһайыстыбатын эксплуатациятын сулуспатын салайааччыта М.С. Семенов суоллары көрүүгэ-истиигэ анал техника, бастайааннай үлэһиттэр баалларын, общественной үлэбэ дьарыктаах буолуу кииниттэн хамнастанан үлэтэ суохтар кытталарын, уулусса сырдатытыгар экономнай светодиоднай лампалары туруоруу ытылларын, Ньурба к. таһынаабы санкцията суох сыбаалкалары, этээстээх дьибилэр тастарын ыраастааһынга Генсхема онгоһуллубутун туһунан иһитинэрдэ.

Куорат дьаһалтатыттан А.М. Иннокентьев уонна Ньурба техническэй колледжыттан солб. дириэктэр С.М. Миронова тэнгэ үлэлэһии дуогабарын атастастылар. Колледж студенттара болдохтоох үлэ дуогабардарынан үлэһиттэр, практиккаларын ааһар, сайын тутар этэрээтинэн уопастыбаннай үлэбэ кыттар, "Кыталык" КК босхо туһанар, куорат бары тэрээһиннэригэр кыттар кыахха кириэрлэр уонна Тупсаран онгоруу сылыгар күүскэ кыттыахтара.

Ньурба куорат салалтата куорат олохтоохторугар, общественноһыгар, тэрилтэлэригэр "Улуу Кыайы 70 сылыгар - 70 үгө дьыаланы" хамсааһынга көхтөөхтүк кытталларыгар Ыгы-

рыы таһаарбыттар. Роспотребнадзор ТО инспектора Г.М. Николаева, "Кооператор" ХЭО дириэктэрэ В.Е. Иванова, "Бизнес-инкубатор" салайааччыта, куорат дьахталларын сэбиэтин чилиэнэ, куорат сэбиэтин депутата Н.М. Михайлова, "Ситим" СК үлэһитэ А.И. Иудина, Амакинка түөлбөтин актыбыһа Т.И. Мурзина, куорат бэрээдэһинэн сэбиэтин бэрээсэдээтэлэ М.И. Иванов бу Ыгырыныны өйүүллэрин, куораты тупсарыга кыттыһарга бэлэмнэрин биллэрдилэр. Полиция начаалынньыгы солб. И.М. Емельянов куоратка бэрээдэги көрүүгэ анаан тэриллибит добровольнай дружинага СӨ ИДМ реестрга кирибит дастабырыаннаһын туттарда.

Тэрээһин кэнсиэринэн түмүктэннэ.

"Вилюйавтодор" - инники кэккэбэ

"Вилюйавтодор" ААО генеральной дириэктэрэ С.В. Никифоров иһитинэрбитинэн, тохсунньу бүтэһик күннэригэр Дьокуускайга өрөспүүбүлүкэ суолун үлэһиттэрин түмүктүүр муннаба буолан ааста. "Вилюйупрдор" ФКУ суол хаһайыстыбатын 2014 сыллаабы үлэтин-хамнаһын түмүктэрин таһаарда. Сэттэ тэрилтэттэн "Вилюйавтодор" ААО суоллары көрүүгэ-истиигэ 3-с миэстэни, оттон өрөмүөнгэ 1-кы миэстэни ылары ситистэ. Биллэрин курдук, суол өрө-

мүөнгүр биһиги суолу тутааччыларбыт ааспыт 2014 сыллаабы былааннарын 31 мөл. солк.-нан аһара толорбуттара. Маны сэргэ түмүктүүр муннаахха 2015-2016 с.с. үлэ-хамнас торумнанна. 2015 с. контракттарга илии баттанна, дуогабардар түһэрилиннилэр.

Ситиһии сиэтиһиилээх буолар. Олунньу 6-8 к.к. Бүлүү к. өрөспүүбүлүкэ суолун үлэһиттэрин II спартакиадата ытылынна. Онно "Вилюйавтодор" ААО хамаандата бочуоттаах 2-с миэстэни ылла. Кыайыны

"Горнайавтодор" кыахтаах хамаандата мүлчү туттарда. Былырын Бэрдэһигэстээххэ буолбут I спартакиадага биһиги хамаандабыт бастаабыта.

"Вилюйавтодорга" кэлэтиип уопсай муннабынан, сыана үрдэбитин учуоттаан, 2015с. тохсунньу I күнүттэн үлэһиттэр хамнастарын 16 % үрдэттилэр. Олунньу 10 күнүттэн Бүлүү улуһугар 10 км суол өрөмүөнгүр өрүстэн ПГС тизийитэ сабаланна.

"Бриллиантовые нотки" фестивалга

Олунньу 15-16 к.к. Бүлүү к. "Бриллиантовые нотки" норуоттар икки ардыларынаабы фестивалыт чэрчитинэн ытыллыбыт III өрөспүүбүлүкэтээби фестиваль Бүлүү бөлөх, Горнай, Кэбээйи, Эдьигээн, Өлөөн улуустарыттан вокалга, хореографияга, фольклорнай, музыкальнай, дизайннерскай, театральной, цирковой искусствога эдэр талааннары түмтэ.

Ньурба улуһуттан Малдыбарган оҕо саадын

"РеМиДо" ыры ансамбыла.

Эдэр поисковиктар - Кыайы 70 сылыгар

Оҕону эһии үөрэхтиир киин (сал. Улинова А.Ф.) Улуу Кыайы 70 сылын көрсө араас бырайыактары олоххо киллэрэр. Онуоха элбэх өрүттээх поисковой үлэни "Калейдоскоп" оҕо телестудията (сал. Федорова Э.Е.) ыытар.

Ньурба к. "Сарданга" аҕам саастаахтар кулууптары (сал. Улинова Е.П.) кытта "Улуу Кыайы 70 сылыгар - 70 көрсүһүлэр" тэриллээлэр. Үөрэнээччилэр сэриин, тыыл уонна үлэ бэтэрээннэрин, улууспут ытыктанар, холобур буолар дьонун кытта көрсүһүн, Аҕа дойдуга Улуу сэриитин тизмэтигэр кэспэтээлэр. Көрсүһүлэр Ньурба куоратын 1, 2 №-дээх, Убайаан оскуолаларыгар, лицейгэ буолбуттар уонна нэһиликтэр оскуолаларын хабан быйылгы үөрэх сыла түмүктэниэр диэри салдаан барыахтара. Чугастаабы кэмгэ Дьиикимдэбэ, Сүлэбэ, Ньурбачаанна, Күндээдэбэ, Чаппандаба, Дьаарханга тахсыахтара. Бары көрсүһүлэри устан диискэбэ киллэрэн, Норуоттар добордоһууларын музейыгар бэлэхтиэхтэрэ.

"Живые голоса ветеранов" сериянан Маалыкайга сэриигэ кыттыбыт үс ырааттыгы Седалищевтар тустарынан видеоматериал оҕоруу хамсааһын Саха Сиринээби тэрилтэтэ (сал. П.Борисова) көбүлээбит "Святые матери Победы" өрөспүүбүлүкэтээби куонкурууска кыттар сыаллаах хастыгы да оҕолорун фронтна сүтэрбит ийэлэр тустарынан матырыйааллар хомуллалар. Оҕолор Хорулаба, Дьиикимдэбэ, Аканара, Маалыкайга, Чаппандаба, Ньурбаба олоһорбут сэриин ийэлэрин туһунан чугас дьонноруттан ахтылары ылбыттар. Малдыбарга,

Хатыы музейыгар.

рэ. Биир сонун бырайыак авторунан актыбынай общественница А.Е. Степанова буолбут. "Калейдоскоптар" аны сайын киинэ камераларын илдьэ Герой-куораттарынан айаннахтара. Бэс ыйын 8 к. сабалаан Москва, Санкт-Петербург, Сталинград, Минскэй, Брест, Ржев у.д.а. куораттарга сылдыахтара, Ильмень күөлгэ охтубут саха саллааттарыгар сүгүрүйэн аһыахтара. Ньурбаттан, Маалыкайтан, Күндээдэттэн у.д.а. нэһиликтэртэн дойдуларын историятын сэргээн чинчийэр оҕолор салайааччыларын кытта баран, видеорепортажтары бэлэмниэхтэрэ, сурукка киллэриэхтэрэ.

"Матери России" Бүтүн Арасыйатаабы общественнай хамсааһын Саха Сиринээби тэрилтэтэ (сал. П.Борисова) көбүлээбит "Святые матери Победы" өрөспүүбүлүкэтээби куонкурууска кыттар сыаллаах хастыгы да оҕолорун фронтна сүтэрбит ийэлэр тустарынан матырыйааллар хомуллалар. Оҕолор Хорулаба, Дьиикимдэбэ, Аканара, Маалыкайга, Чаппандаба, Ньурбаба олоһорбут сэриин ийэлэрин туһунан чугас дьонноруттан ахтылары ылбыттар. Малдыбарга,

Чаппандаба, Мархаба, Маалыкайга, Хангаласка, Үөдэйгэ тахса сырыттылар. Бэйэтин кэмигэр тыыннаах сибидиэтэллэртэн ахтылар хомуллубатахтара ыарахаттары үөскэтэр эбит. Ол да буоллар, кыырпах да саба көмүс бабалаах диэбиккэ дьылы, нэһиликтэргэ биридиилээн матырыйаал көстөр.

Эдэр поисковиктарга историк-учуутал Егоров В.И., I №-дээх орто оскуола музейин салайааччыта А.Г.Николаева консультациялары биэрэллэр. "Калейдоскоп" итиллээччилэрэ, куорат, нэһилиэк оскуолаларын үөрэнээччилэрэ ыытар чинчийэр үлэлэрин түмүгүнэн "Георгиевская лента" кинигэ бэчээттэнибэ, "Шаг в будущее" НПК дакылааттар суруллуохтара, историческай суолталаах сыаналаах фотовидеококумон фондата хомуллуоҕа. Кинигэни таһаарыга А.Е. Степанова үлэһитэ.

Киин өссө биир идеята сэнгээрдэр. 30x30 кээмэйдээх тангас лоскуйдарыгар улуус оскуолаларын үөрэнээччилэрэ сэриин сылларын ахтылары суруйан, ону холбуу тигэн, Кыайы парадабыгар Ньурбаба "Полотно Победы" тэнитэн киллэриэхтэрэ.

«Первые шаги»

"Оһуор үнкүүтэ" коллекция.

итиллээччилэрин, Маалыкай, Күндээдэ, Антоновка, Убайаан, Ньурба I №-дээх оскуолаларын, лицей үөрэнээччилэрин айар студиялара, ансамбыллара кытыннылар. Улахан фестиваль Гран-Прийтын Ст. Васильев аатынан Ньурба I №-дээх орто оскуолатын "Сир симэхтэрэ" оҕо образцовый ансамбыла (сал. М.Н. Скрыбина) ылла. Убайаан орто оскуолатын "Убайаана Куо" муода театра (сал. М.Е. Степанова) 1-кы

ист. лауреат, оттон "РеМиДо" вокальнай ансамбыла (сал. И.И. Неустроева) 2-с ист. лауреат буоллулар.

Муода уонна дизайнна бастаабыт "Убайаана Куо" муода театрын технология эдэр учуутала Марина Евгеньевна Степанова иккис сылын салайар. Хара маннайгыттан ситиһиилээхтэр. Улуустаабы "Юная модель и юный модельер-2014" күрэххэ 9 кыл. үөрэнээччитэ Петрова Сандаара "Юный модельер -2014"

ааты ылбыта. "Флеш-эко" улуустаабы экологическай күрэххэ ватмантан, мөһөөчүктэн тигиллибит көстүүмнэринэн Петрова Сандаара бастаабыта, Дудина Анжелика үһүс буолбута, Степанова Люба "Мисс Флеш-эко" ааттаммыта. "Сияние Севера" өрөспүүбүлүкэтээби куонкурууска (Бүлүү к.) бастааннар улахан ситиһиилэммиттэрэ.

"Бриллиантовые нотки" фестивалга кинилэр "Оһуор үнкүүтэ" авангарднай муода коллекциятын көрдөрөн кыайдылар. Эдэркээн моделлар Петрова Сандаара, Дудина Анжелика (10 кыл.), Степанова Люба (9 кыл., лицей), Иннокентьева Надя, Андреева Карина (8 кыл.) көстүүмнэрин бэйэлэрэ тигэллэр, өссө саҕа коллекцияны айар санаалахтар.

"Убайаана Куо" муода театра олунньу 28 к. "Ай-тик" өрөспүүбүлүкэтээби куонкурууска (Нам с.), оттон кулун тутар 5 к. "Юная модель и юный модельер-2015" улуус куонкуруһугар кыттарга бэлэмнэнэр.

Раиса НИКИФОРОВА.

Оскуола иннинээби үөрэхтээһин Сыла

Быйыл СӨ Үөрэһин министриэстибэтэ Саха сиригэр оскуола иннинээби үөрэхтээһин Сылын биллэрбитэ. Үөрэх үлэһиттэрин олунньу ыйдаабы сүбэ муннаахтарын кэмигэр, олунньу 19 к. Ньурба к. "Кыталык" КД-гар улууска оскуола иннинээби үөрэхтээһин Сылын үөрүүлээхтик аһы тэрээһинэ ытылынна.

Ньурбаба оскуола иннинээби үөрэхтээһин историята 1929 с. I №-дээх "Кэскил" оҕо саада аһыллыбыттан сабаламмыта. Билигин улуус үрдүнэн оскуола иннинээби үөрэхтээһин тэрилтэлэригэр 1763 оҕо сылдыар. Үөрэх зийгэтин бу салаатын историятын үйэтитэн, уруккута детсад сэбиэдиссэйэ, педагогическай үлэ бэтэрээнэ, улуус бочуоттаах олохтооҕо Варвара Кылбанова музей тэрийбитэ.

Сааланы толору мустубут үөрэх тэрилтэлэрин үлэһиттэрин, төрөппүттэри улуус баһылыгын социальная боппуруостарга

солбуйааччыта Самангади Дондокова уонна улуустаабы үөрэх салалтатын салайааччыта Маргарита Мачасынова эбэрдэлээтилэр. Дойду Бэрэсидьиэнэ В.В. Путин Ыйаабынан 2017 с. диэри оҕо саадтарынан оҕолор толору хааччыллыахтааттар. Самангади Базарсадаевна, нэһилиэк, куорат таһымыгар уопастыбаннас бары биригэ үлэлээхпитинэ түмүк баар буолуо, иннибитигэр турар сорукутары толорго, кэлэр кэскилбит туһугар бары таһаарылаахтык үлэһитин, диэн ыгырынан этиитин түмүктээтэ. Маргарита Васильевна оҕо саадтарыттан элбэх идиэйэ, инновационнай сүүрээһиннэр кирирдэхтэринэ өйүөхтэрин, оҕо саадын үлэһиттэрэ үлэһитигэр үрдүк ситиһиилээхтэрин бэлэтээтэ.

Тэрээһини эбэрдэ нүөмэрдэр киэргэттилэр.

Геннадий АНТОНОВ.

– Арассыыйа 100 бастын оскуолалара –

1 №-дээх оскуола –

Нурба 1 №-дээх оскуолата 2014 сылга “Арассыыйа 100 бастын” оскуолаларын иһигэр киирэн, улаханник бэлиэтэммитин уруйдаан-айхаллаан туран, оскуола 1970 с. выпускнига, Россия журналистарын Союуһун чилиэнэ, үөрэммит оскуолабар үс оҕом ситиһиилээхтик үөрэммиттэринэн, бэйэм билэрбин-көрөрбүн хаһыат нөҕүө суруксуттаан үлэстэбин.

уо.д.а. элбэх киинэлэри онорууга үлэлиир. Бу киинэлэр туһааннааһын 1-11 степеннээх дипломнарын бэлиэтэммиттэрэ, үрдүк таһымнаахтар.

Дьэ, бу курдук киинэ устуутугар саҥа технологиялары баһылаан, дьүөгэм Светлана Семеновна бириэмэни кытары тэнгэ хардылыгыр. Сааһырдым диэбэт, кэлэн-баран сыыдамнык сылдыар. “Нурба көмүс күһүнэ-2014” үөрэ-көтө кэлэн дойдугар ыалдьытаабыта, кэпсээн-ипсээн, видео-камератыгар матырыйаал бөбө устубута.

Бу ааспыт 2014 с. Светлана Семеновна саамай үөрүүлэх. 40 сыл универсitetка научнай-педагогической айымныылаах үлэтэ бэлиэтэнэн уонна үрдүк квалификациялаах специалистары иитэн-үөрэтэн таһаарыыга тус кылаатын киллэрбитинэн “РФ үрдүк профессиональной үөрэхтэрин Бочуоттаах үлэһитэ” ааты интэрбиттэрэ буолар.

Оскуолам 1967 с. выпускнига, дьүөгэм, биир идэлээбим Светлана Семеновна ити курдук сэдэх киинэни устар идэтинэн үлэлиир-хамныыр, айар-тутар айылбалаах. Өссө даһаны ситтэрбэтэбин ситиэ, онорботобун оноруо диэн эрэл санаалаахпын.

Олоххо дьолун Русской Устьеттан булбута...

Валентина уонна Станислав Шаховтарына, 80-с сылларга түһэрбит хаартыска.

История кэрэһиттэринэн Русская Устьены түүрт үйэ анараа өртүгэр Иван Грозный салайар кэмигэр, ыарахан түһээтэн уонна аһара кыйахабыллаах былаастан Нижней Новгород атыһыт-кутууһут дьэ кэргэттэрэ коуган Индигир биэрэгин булбуттар. Тус хоту Лаптевтар муораларын батан, бу Индигир биэрэгэр Русская Устьены олохтообуттара 2014 с. 370 сылын бэлиэтээтилэр. Бу сыллар усталарыгар киинлэр былыргы ырыаларын, остуоруйаларын, үһүээннэрин, сагаларын иддэ кэлбит нуорут, сэлээннээбим, кылааһынныгым В.И. Егорова дойдун онгонот сөбүлээн олоор.

Быйыл биһиги 1 №-дээх оскуоланы бүтэрбиппит 45 сыла туолар. Бу 1970 с. оскуоланы түүрт кылааһынан сүүстэн таһа оҕо ситиһи-хотуу аттестатын ылбыта. Биһиги 10 “в” кылааһыттан Егорова Валыябыт соботобун Похвальной грамоталаах бүтэрбитэ. Мин Валыяны маннайгы кылаастан биригэ үөрэммитим. Аһара налыччы, баара-суоҕа биллибэт кыыс этэ. Үөрэбэр үчүгэй буолан Валыя тутта СГУ биологической факультетыгар үөрэнэ киирбитэ уонна үчүгэй сыаналарынан бүтэрбитэ. Аспирантура хаалларыа гыммыттарын буолуммакка, ыраах Аллайыахаҕа, Индигир биэрэгэр Русская Устьёга үлэли тийибитэ. Ол кэмтэн түүрт уонча сыл буолан эрэр, Валыя Русская Устьёга олорубута. Манна киини сирдээҕи дьолун көрсөн, олохтоох балыксыт уолга Станислав Шаховка кэргэн таһан дьоллоохтук олоор. Уоллаах кыыс оҕолоох, киинин сизниттэн ыйа-күнэ таһар.

Валентина Ивановна аан бастаан Русская Устьёга үлэли тийэргэр дэриэбинэбэ 400-кэ олохтоох нэһилиэннэ баар эбит. Биһиги 2014 с. түмүгүн дэриэбинэ олохтоохтоҕо 150-ча, оскуолаҕа 35 оҕо үөрэнэр. Киини 1986-95 сс. оскуолаҕа заву-

һунан, 1995-99 сс. директоруна үлэлээбитэ. Биһиги биология, география, физика, математика предметтарын үөрэтэр.

– Кыра дэриэбинэбэ аҕыйах аһааннаах оҕолорго тугу гынаахпынын, үлэлээн таһаарып, – диэн бэйэтин туһунан эппитэ. Валыя үлэһит, ханна да олордор бэйэтин киинэ буоларын биригэ үөрэммит буолан билэбин. Дьэ, ол сиринэн Валентина Ивановна Русская Устьё сэлээннэтин туһунан 2005 с. Краеведческой музей тэрийбит. Русская Устьё оскуолатын, сэлээннэ общинатын историятын уонна Русская Устьё национальной культурытын туһунан оробуочай тэтэрээт (9 кыл. үөрэх пособиета) уопсайа үс брошюра-кинигэ авторта. Валентина Ивановна кэпсиинэн, бу киингэлэр харчы суоһунан аҕыйах аһааннаах таһыбыттар.

Үлээннээбим Валентина Ивановна сэлээннээбэ убаастанар учуутал. Туспа ураты биллилээх-көрүүлэх, улуу үлэһит. Русская Устьё оскуолатыгар үөрөппит үөрэнээччилэрэ араас идэни баһылаан үлэли-хамсы сылдылар. Киини киэн туттууга – Ведемий Киселев, Чокурдаах балыһатын хирург бырааһа, Альберт Портнягин СГУ химической факультетын бүтэрбитэ. Биһиги Дьокуускайга нефть-газ институтугар наукан дьарыктанар. Элбэх фельдшердар, медсестралар, учууталлар бааллар.

Валентина Ивановна кэргэнэ Станислав Михайлович балыксыт. Сайынны балыктарын булууска ууран, күһүн холодильник-рефрижератор кэллэбинэ Дьокуускайга утаараллар, кыһыныгы булгара туга вездеходунан тиэллэр үһү. Урукку сэлэскэй кэм буолбатах, самолет, вертолет сылдыбат буолбут. Ол барыта нэһилиэннэ ачыырыгар тиэрдибит.

Үчүгэй, таһаарылаах бэлиэтэнэн, Валентина Ивановна “СР үөрэһириин туйгуна”, “РФ үөрэхтэһинин Бочуоттаах үлэһитэ” уонна “Үлэ ветерана” наһарадалардаах.

Биһиги, нурбалар, бу Валентина Ивановна үтүө холобурун курдук, ханна да олордорбут, бэйэбитин ситиһиилээх специалист, үтүө-мааны ыал ийэтэ-аҕата, эбэтэ-эһэтэ буоларбытын көрдөрбүт, убаастанабыт. Биир бэйэм Валентина Ивановнабын киэн туттабын уонна ыраах Индигир биэрэгэр Русская Устьёга төрүт Күөх Нурба кыһа олобун-дыһааһын, үлэтин-хамнаһын туһунан тугу билэрбин кэпсээтим.

Биһигэ олуку уурааччы

Ааспыт сыл Нурба “Көмүс күһүнү” ытыттар тэрээһинигэр биһигини, “Нурба уоттарын” түмсүүтүн кыттылаахтарын, ыгыран: “Олохтоох пөһпөт Клара Васильева 70 сааһыгар 70 ыалдьыт кэлиэхтээх. Онон куораттан өссө кимнээби ыгырарбытын толкуйдаан баран этээрин”, – диэбиттэрэ. Маны салалтаҕа ылан, куораттан биир дойдулаахтарын С.С.Степанованы, Е.Ф.Васильеваны ыгыттаран сырытыннараҕа санаа киирбитэ.

Евдокия Федоровна Васильеваны биһиги аҕам саастаах дьон республикага таһар кинигэлэриттэн истэн-билэн, интэрриэригир, ааһар дьон эрэ билэр курдуктук. Нурба нэһилиэннэтин үгүс өртө соччо-бачча кинигэ аахпат, манньк биир дойдулаахпыт, суруйар идэлээх киһилээхпит диэн билэр киһи аҕыйах буолуо. Көлүөнэ солбуууга да бардаҕа. Ол иһин Евдокия Федоровнаны ыгыттарарга сорукуттаммыт. Киини уопсайа аҕыс кинигэ авторта. Мин дьим библиотекатыгар бизнэ баар буолла.

Бу үүмүт 2015 с. тохсунуу ыйыгар уопсайа үс саҥа кииниги илиибэр тутан үөрэн олооробун. Барыта Нурбаны, олохтоох суруйар дьонун кытары сибээстээх. Бастагы кинигэ Үһүэ-Булдүүттэн кэлбитэ. Аата “Ырыа – олоһум аргыһа” диэн. Авторта А.П.Иванова, 1954-1961 сс. Куочай, Убайан детдомун итиллээччитэ. Анна Петровна бүтүн саха нуорутун Улуу Кыайыыга гимнэ буолбут “Тыһыннахтар умнубат сыллара” ырыа сурулуобуттан толорор, доллунутар киэн куоластаах ырыаһыт. Бу киини-

Эргэ оскуола.

Оскуола – үөрэнээччилэринэн!

Кинилэр олоххо ситиһиилэринэн киэн туттуу үөскүүрүн, билигин үөрэнээччилэргэ кинилэр олохторун холобура сулус уотунуу сырдаан, бастыңнары элбээтиннэрдэн, кэккэлэрин ханаттын, – диибин.

Үөрбүччэ-көппүччэ,

Дууһам ыллаабычча

Кэпсибин-ипсибин

Эһиэхэ сонуммун.

Нурбам оскуолатыгар,

Маннайгы нүмэрдээххэ

Үөрэммит оҕолор

Олоххо дьолун миэстэҕэ сылдыаларын,

Үөрэхтээхтэрин, баардаахтарың

Бириэмэ көрдөрөр,

Бастыңнарың кэрэһилиир –

Мантан ордук туох наада!

Барыта бары баар буолуо!

Бэйэбиттэн тутулдуктаагы

Онорон, тутан, айан ис!

Нурбага оскуолаҕа,

Маннайгы нүмэрдээххэ

Акылаата урууллубута!

Сэдэх идэлээх

Светлана Степанова.

1967 с. сэттис кылааска үөрэнэ сылдьан саас оскуолам саҥа корпусунан эргэ корпуска киирээккин кытары кириэһинэн үөһэ этээскэ таһыстым. Үөһэ этээскэ улахан кылаастар эбии дьарыктана кэлбиттэр быһыылаах. Коридорго аалыһааһа сылдьан, эмискэ анараа уһуктан учууталлара иһэрин көрдүлэр уонна бары кылаастарыгар дьылыс гыннылар да, учууталлара, толук-мааны көрүгүнээх нуучча дыктара, кылааска киирэ турда. Дьарыктара саҕаланна, кылаас уу-чуумгу, бары учууталларын саҕатын, быһаарытын аһара интэрриэстээх баһыытык истэллэрин сыдыһан тийэһин аан быһыһан көрбүтүм. Бу хартыһынан мэлдьи хайдах эрэ өйбөр тутта-саныы сылдыабын, “Улахан кылаастар манньк эбиттэр дуу”, – диэн сөхпүт санаам буолуо. Учууталларын кэлин билбитим – математик Л.М.Орлова эбит. Аңгардас көрүгүн да үчүгэй!

Онтон бу физмат кылаастар. Мин билэрбинэн, манна оскуола чийин баскетболга көмүскүүр Света Александрова, Маша Бельх бааллара. Аһара сымсатык, техникалаахтык ооннууларын ымсыра, бэлиэти көрөөччүбүн. Онтон сурук Света Захарованы кытта бэйэм алтыс кылаастан сүүрүүгэ “Коммунизм суола” хаһыат эстафетатыгар кыттыбыт буолан билэрим.

Бу 1967 с. оскуола физмат кылааһын бүтэрбиттэр истэригэр учуонайдар Светлана Александрова-Аржакова, Юрий Буслаев, Николай Данилов, врач Галина Сивцева-Данилова, инженер Валерий Емельянов уонна бу кэпсиэхтээх, туһугар эмий сэдэх, киинэбэ устар, хаартыска түһэрэр идэлээх, билигин дьүөгэм С.С.Степанова

бааллара. Ол саһана мин киини улаханник билбэппин. Кэлин балта Роза нөҕүө билсибитим.

Светлана Семеновна оҕо саһыттан киинэбэ устар сүүрүн дьарыгын күн бүгүн билигин технологияҕа – видео-устуутугар көһөн сайыннарар. Киини СГУ нуучча тылын, литературатын учууталын идэтигэр үөрэнэн бүтэрбитэ. Адыс эдэр саһыттан университетка студенттарга ТСО лабораториятыгар үлэлээн, киинэ устарга үөрэтэрэ. Элбэх студент ол сэлэскэй кэмгэ бу идэбэ үһүйүлүннэ. Биир бэйэм киини кытары доһордоһуум хаартыскаҕа, киинэбэ устуу нөҕүө буолбута. Света дьонугар кэлбитин биллим да, тутта Анна Федотовналаахха тийэччибин. Света ийэтэ “Сэбиэт Аана” диэннинэн дьонго-сэргэбэ, ордук Маарга таһаарылаахтык үлэлээбитинэн убаастанар. Оттон Нурбага лесопуун саҥа тэриллээбиттэн Анна Федотова партиянай тэрилтэ солбуллубат секретара этэ.

Аһалара Семен Семенович Аҕа дойдун сэринитигэр дьонун милитаристарын утары хампааннаҕа кыттыһыта. Үйэтигэр түс-бас, көһө сүүрүнээхтик оҕо санаторийыгар, оҕо дьэтигэр завхонунан үлэлээбитэ. Ол кэмгэ бу тэрилтэлэргэ астарын-үөлэрин таһыыга Сэмэн ат көлөлөөбө.

Светлана Семеновна онон туруу үлэһит, сэлэскэй былааһы ис хаанарыттан бэринэн туругурдуспут, Нурба бөһүөлэгэр аһара убаастанар дьэ кэргэнгэ итиллибитэ.

Степановтар дьэ кэргэттэрэ уонна тус бэйэм хомолтобут – кыра кыыстара, дьүөгэм Роза адас эдэр саһыгар Благовещенская куоракка, сүрээһин операциятыгар тийэйт, күн сириттэн күрэммитэ буолар. Дьүөгэм Роза аһара налыччы майгылааҕа, киини наһаа өйдүүрэ, үөрэбэр үчүгэйэ. Мин киинтэн көбүөйэн, билэн Москваҕа икки сыл кэтэхтэн стенография курсугар үөрэнэн бүтэрбитим. Розам эдэркээн саһыгар ыарахан ыарыттан олохтон барбатаҕа буоллар, билигин да дьүөгэлэһэн, билии-көрүү үрдэллэрин даһайан үлэстэ сылдыа этибит. Ис-иһиттэн Роза оннук хайдах эрэ киһи дуһатын, ис уйулбатын өйдүүр, сүбэ-ама биэрэр дьүөгэм этэ диибин.

Били үөһэ ахтыбытым курдук, кэлин Света дьонугар уопускаҕа кэллэһинэ, аҕата Сэмэн көлөөскөлөөх матассыкылын ыламмыт хаста даһаны сир астыы сылдыбыппыт. Света матассыкыл, массына ытарга правалаах. Биир сайын оннук сылдьан күндээдэлиир суолга миэхэ уруулун туттарбытыгар, аан бастаан “Днепр” матассыкылы ыттары, бу тимир көлө эргирин ылаһына, аһара күүстээһин, сэрхтээһин билбитим.

Дьэ, оннук дьүөгэм Светлана Семеновна бары өртүнэн техникаҕа сыстаһас киһи. Уопсайа үлэлээбит ыстаһаа 45 сыл. Ол иһигэр 40 сыл университетка бэринэн туран үлэлээтэ. Үлэтинэн биригэн-биир кэрдиискэ таһан, 1986 сылтан СГУ-га дидактической пособиелары онорор лаборатория сэлэдиссэйинэн үлэлээн, “Биһиги университетпыт”, “Биһиги куораппыт”, “Ким да умнуллубат, туох да умнуллубат” уо.д.а. киинэлэри устан, бу киинэлэр Аляскаҕа, Сеулга, Францияга тийэ көрдөрүлүбүттэрэ, биһирэммиттэрэ.

Аны 1993 сылтан СГУ иһинэн саҥа тэриллибит саха филологиятын, национальной культурытын факультетыгар кабинет сэлэдиссэйинэн ыгырыллан көспүтэ. Бу методической кабинет сэлэдиссэйин быһыытын Светлана Семеновна кафедра кинигэлэрин фондата хангырыгар үгүс сыратын биэрэр. Киини тус салалтатынан уопсайа 24 видео-киинэ онһолуунна. Бу киинэлэри специалистар ис тутулун, дидактической таһыма үрдүгүн бэлиэтиилэр.

Кэһники кэмгэ Светлана Семеновна үөрэххэ туттулар мультимедийнай электроннай пособиелары онорорго үлэлэһэр. Элбэхтэн аҕыйах киинэлэри ылан ырыттаха, холобур, “Улуу артыыс Д.Ф.Ходулов”, (2003 с.), “Профессор К.Д.Уткин” (2004 с.), “Профессор Б.Н.Попов” (2005 с.)

МЭЛДЫ БАСТАКЫ

Варвара Потапова музей-уһаайбатыгар "Көмүс күһүн" кыттыылаахтара. (Хагастан-уна) бастакы эрээккэ ыалдыттарбыт Светлана Степанова, Евдокия Васильева алтыс уонна сэттис олоорлолор.

гэбэ кини Куочайга, Убайаанга детдомна сылдыбыт хаартыскалара, ахтыгыта, бастаатала С.М.Федоров суруга бааллар.

Иккис кинигэ аҕабынан эдьийим А.В.Такырова "Саха сириг үлэһит дьонно" серияҕа тахсыбыт. Кинигэни эдьийим кыргытара Ирина, Александра, Валентина ийэлэрин туһунан, үгүс үлэһит аатын үйэтитэн, дьонун бэлэби бэйэлэригэр, дьонго, аймактарыгар онгорбуттар. Ис оҕоһуута, суруйуулар даҕаны аһара бэрттик таһыллан, улахан тапталынан, ис дууһа махталынан суруллубут, бэчээттэммит кинигэ.

Онтон үһүс кинигэм, дьэ, суруйуу саҕаланытыгар аатын ааттаан дойдум "Көмүс күһүнүгэр" ыҕыттарбыт ыалдытым ахсыс саҕа кинигэ, "буруолуу сылдыар" диэххэ. Бэчээккэ 26.11.2014 с. бэриллибит. Ахсынньыга 500 ахсаанынан бэчээттэммит. "Роберт Фрост. Евдокия Васильева тылбаастара" диэн.

Аан бастаан Евдокия Федоровнаны хаһан, хайдах билбиппиний? Оскуола үөрэнэ сылдьан эбит. Кини 1 № -дээх оскуола 1969-70 сс. үөрэх дьылгыгар Иркутскайдаагы Хо-Ши-Мин аатынан институту бүтэрэн омок тылын учууталынан үлэли кэлбитигэр, ону кылааска үөрэнэ сылдьан көрөр эбиппин. Кини икки сүл үлэлээт Дьокуускайга 1971 с. көспүт. Ол кээнэ кинини көрбөтө эбиппин. Арай кэлин республикаҕа тахсар кинигэлэргэ кини аатын булан, кинигэлэрин ааҕан, кинини суруйааччы быһытынан арыыйбытым.

Евдокия Федоровна төрүт Ньурба. Бинигин ыһаабыт сирэ - Чуукаар. Оскуола кэнииттэн үлэтин саҕалаабыт сирэ Үөдэй. Онон кини суруйар кэпсээннэригэр бу этиллибит сирдэр-дойдулар, дьонно-сэргэтэ ойууланаллар. Суруйбут кинигэлэрин кэпсээннэри аһара интэриэһинэйдэр. Кэпсээннэрин ойо тутан аһара тартаран ааҕабын. Холобурдаатахха, "Сэгэлдин Хотун" кинигэтигэр "Киргил Бааска". Бу кэпсээннэ оскуоланы бүтэрээри сылдыар оҕолор олохторо суруллар.

Улахан быһылаан, кыл түгэнэ, быһымах быһыттан оҕоһуллубут буруй кэлин сүүрбэччэ сүл буолан баран күөрэйэн тахсара, арыллара кэпсэнэр. "Эмтээх күөл" кинигэ сүрүн кэпсээнэ, бу кинигэ аатын курдук эмчит, сылгыһыт уол, эмтэнэ кэлбит куорат кыһынын таптааһына уонна эмтэнэн үгүрдээһинэ. Аны, бу кинигэ иһигэр "Өнүрүк куйаас" кэпсээн туспа уратылаах. Студеннар тутар этэрээттэрэ, биһир дэриэбинэҕэ хотон тутуугу үлэли кэллэлэриттэн кэпсээн саҕаланар... Дьэ, уонна бу кэпсээн булан ааҕаарын эрэ.

Улуу Кыайы 70 сылыгар аһааһыт Саха сиригэр ачыктаан, хоргуулан өлөөһүн бүрүккэбит кэмин "Ампаар унуох кистэлэнэ" кинигэтигэр олус тартаран, долгуйан олорон аахтым.

Ааспыт сэрии ыар кэминэрэ тыылга уруһуйданар. Саха ыалын ийэтэ булбут аһын кыра, уоннаах кыһыгар Таайыска аһатан, бэйэтэ ачыктаан быстаары сытан, кыһыгар хайдах суолун тобулуун тыыннаах хааларын, тыын быһааһынан тыһа сытан этэн, ыйан биэрэр. Ийэтэ быстаахтаабытын итэҕэйбэккэ, кырачаан Таайыс кыһы ытыыр да кыаҕа суох буолан, ийэтин таһыгар олоорбохтуур. Ийэтэ ыйан биэрбитинэн, "күүһүн муньунан нэһиилэ турда, эмиз суолун батта. Охтумаары нэһиилэ хаамта". Ийэтэ эппитин курдук, "Эдьий унуоһун букатын түүн булла". Таайыс кыһы ачыктаан өлүмээрэ, ийэтэ үөрэппитинэн эдьийин ампаар унуоһор күһүнүгэр утууһун, түүһүн сэлэһинэй ситэн эрэр куолаһын сэрэнэн онон-манан үргээн, бааһына хараһынайа сэрэйбэтин курдук дьаһанан, бу эдьийин унуоһар сүүрбэччэ хонор. Дьэ, уонна Харыйа Күрүүлээххэ ыалы булан

киһи-хара буолара кэпсэнэр.

Күһүнүгү көрсүһүү кэмигэр Евдокия Федоровнаттан: "Кэпсээннэри сюжеттары хантан ылан суруйаһыны?" - диин ыйыппытым. Кини кылгастык да буоллар, икки кэпсээн ис хоһооно хайдах, хантан таһыллан суруллубутун, хайа сир ойууларын манньк кэпсээбитэ:

- Дьокуускайга кэлэн оскуола үлэлэбитим. Манна биология учуутала дьүөгөлэммитим. Биһирдэ киниэхэ эбиэккэ тийбитим, тыаттан аһа саастаах эдьийи киирбитим. Кини, бу аһы олорон сэри сылларын ахтыһы кэмигэр, уонча саастааһар ампаар унуоһа хоно сылдьан бурдук туорааһын ичигэстэн сиз тыһааһа хаалбытын кэпсээбитим, кэпсээммэр сүрүн сюжет онгостуммутум, - диибитэ.

Бэйэм кэпсээн аһара уйдаһыан, хараастан туран аахпытим. Ааҕан баран аны, бу кэпсээн сценарийын үчүгүйдик суруйар киһи, кини эбэтэр биһиги театрбыт пьеса туруоруон сөп курдук диин бүччүм санааламмытым.

"Өнүрүк куйаас" диин кэпсээннэ ханык сир, дэриэбинэ ойууларын диибиппэр:

- Мин бастакы номердаах оскуоланы 1962 с. бүтэрээт, икки сүл Үөдэйгэ детсадка үлэлээбитим. Бу кэпсээннэ Үөдэй дэриэбинэтэ, сирэ-уота суруллубута, - диибитэ.

Евдокия Федоровна идэтинэн омок тылын учуутала. Английскай тыл үөрэхтээбэ буолан кэники сылларга аһара үчүгэй суолу туттубут. Үөрэнээчилэргэ, студенттарга Америка, Англия улуу депити поэтарын хоһооннорун "Суол аһаҕас", "Роберт Фрост" кинигэлэрин английскайды уонна сахалыы тирниин тутан тылбаастаабы-

Васильева Евдокия Федоровна.

тын кинигэ онгорбута билигин көлүөнэбэ аһара наадалаах эбит.

Бастакы кинигэтин аата "Суол аһаҕас" диин. Кырдык даҕаны билини ыла, билэ-көрө сатыыр үөрэнээччигэ, эдэр кийиэхэ суол аһаҕас. Бу кэмнэ омок тылын билээһин ордук уһугулаан турда. Үөрэх өссө кытааты дэллэлэр. Быйылгыттан оскуоланы бүтэрээччи сүрүн предмет быһытынан омок тылыгар БКЭ туттарыахтаах. Бэйэм бүччүм санаабынан, Евдокия Федоровна үөрэнээчилэргэ омок тылын билигэ олак уурбут учуутал диин сыһалаатым. Бу кинигэлэри булан ааһын, үөрэтин англискайтан сахалыы тылбаас хоһооннору диин баалаахпын.

Евдокия Федоровнаны бэйэм "Көмүс күһүнүгэ" кэлэ сырытаһына сирэй көрүстэим, кэпсээтэим. Арай кинигэлэрин нөһүгө кинини махталлаах үөрэнээччи, учуутал, суруйааччы, тылбаасчыт быһытынан билбитим. Евдокия Федоровна 1 №-

Саҕа оскуола.

дээх орто оскуола үөрэппит учууталын Лидия Борисовна Наумова туһунан аһара истинник, элбэх матырыйаалы муньан, ис сүрэхтээн ийээн, махтанан Лидия Борисовна сымнаҕас кэрэ дууһатын сатабыллаахтык арыйбыт. Кинигэ аахтаахха ону туоһулуур. Бу кинигэни мин учууталым Р.П. Николаеваттан уларсан аахпытым

1960 сылларга 1 №-дээх оскуола интернациональнай састааптаах педколлектив директор Е.Е. Борисов салалтатынан аһара табыллан үлэлээбиттэрэ кинигэбэ кэпсэнэр.

Биһир дойдулаахпыт Евдокия Федоровна 8 кинигэни суруйбутуттан сорботун Ньурба дьонугар билиһиннэрдим. Кини суруйууларын мэлдьи сэнээрэн ааһар, түгэн түбөстөһүнэ ханна да сырыттарбын, манньк кэпсээннэри суруйар, тылбаастары онгорор автордаахпыт диин кэпсириппин. Аны кэниик-куондук хаһыат нөһүгө билиһиннэргэ соруннум. Евдокия Федоровна суруйууларын нөһүгө кэпсириппир элбэх буоллаҕа! Билиитэ-көрүүтэ да дириг учуутал, суруйар идэлээх автор диибин.

"Киһи кыаҕа, суруйар сэдэх идэбэ сыстыгыта үөһэттэн ыйыллыбыт, эрдэттэн иитиллээһин дуу", - дии саныбын. Биһир дойдулаахпыт Евдокия Федоровна ураты дьикти, кимиэхэ да майгыһаабаат кэпсээннэрин арыан ааһын. Тылбаастарын омок дойдугар сылдыар курдук сананан англискайды уонна төрөөбүт төрүт тылбыт тылбааһынан үөрэтин! Автор тылы билэрэ, аһара имигэстик туттара уонна баай саппаастааһа бу кинигэлэригэр көстөр. Туспа ураты талаан буолар уонна дириг хорутуулаах үлэ, билии-көрүү барыта Евдокия Федоровна кэпсээннэригэр, тылбаастарыгар баар. Боростуой омок тылын учуутала интэриэһинэй кэпсээннэри суруйара, үөрэнээчилэргэ дьиннээх Америка, Англия улуу поэтарын хоһооннорун англискайды тексын тиздэн, сахалыы тылбаастаан. Ылбычча киһи онгорбот үлэтэ. Ону Евдокия Федоровна кыайа-хото туттубут. Суруксуттуур сырылаах үлэтэ кинигэ буолан күн сириг көрөн ааҕааччыларын буларынан авторга улахан махтал, эбэрлэ!

Евдокия Федоровна кэпсириинэн, Амма оройуонун оскуолалара кинини ыһыран үөрэнээчилэрин кытары көрүһүннэрэлэр эбит. Онон кини суруйууларын, билигин, өйдүүр-сыһалыыр педагогтар, салалта баар буолла уонна кылааһынайа үөрэнээчилэрин кинигэ, тылбаас нөһүгө сайдыы суолугар интэриэһиргэтэн киллэрэ сатыыллара хайҕаллаах

Летчик буолар баҕа...

Рома Осипов учууталара, Ньургуяна Валерьевнаны, Анна Михайловнаны кытары. 2012 с. балаһан ыйын 1 к.

Соторутааҕыта олус үчүгэй сонуну иһиттим. Кыһым Уйгуна биһиргэ 1 №-дээх орто оскуола бастакы кылаасан үөрэммит кылааһынныга Роман Осипов туһунан.

Рома дьонун - аҕата Михаилы, ийэтэ Надяны - оҕолорбут биһиргэ үөрэнээччириттэн билсэбит. Мэлдьи кылааска ытыллар муньахтарга, араас тэрэһиннэргэ Надялыын көтүппэккэ сылдыааччыбыт. Оҕолорбутун өйөөн сайынны походтарга, кылааһы сууһаһынна-сотоһунна, кырааскалаһынна мэлдьи баар буолан, илии-атах, сүрүн күүс буоларбытын өйдүүбүн. Ол да сиригэнэн, дэннэ Надялыын көрүстэхпитинэ оҕолорбут тустарынан кэпсээтэхпитинэ, ситиһилэриттэн үөрээччи-

бит.

Надяттан уола Рома оҕо эрдэбиттэн летчик буолар аһара баалааһын, бэйэтин эт-хаан өртүтүнэн эрчийэн, оскуола баарыан иннинэ сүүрэн, зарядкалаан күнэ саҕаланарын, үөрэбин тас өртүгэр өссө Маргарита Скрябина салайар "Сир симэхтэрэ" ансаамбылга үңкүүдүүрүн билэрим. Оҕолорбут оскуоланы 2009 с. бүтэрбиттэрэ. Баҕа санаа кынаһыгар уйдаран дойдуга араас куораттарыгар үөрэнэ киирбиттэрэ. Рома Осипов тутта Саратов куоракка авиационнай училищега АН-2 самолет летчиҕа буоларга баҕа санаатын толорон үөрэнэ киирбитэ.

Ньурбаттан тэйбэтэх, ырааппатах Рома Саратов куораты картаттан эрэ көрөн булбута. Аҕата Михаил Романович уолун аан бастаан үөрэнэр сиригэр чопчу тиздэн биэрбитэ. Саратовка Рома үс сүл баалаах летчик үөрэбэр кыһаллан үөрэммитэ. Үөрэбин бүтэрээт Сахатын сиригэр кэлэн "Полярные авиалинии" хампаанньага АН-2 самолетка иккис пилотунан үлэтин саҕалаабыта. 2012-2014 сс. бу хампаанньага олус табыллан үлэлээтэ. Аны идэтин үрдэтинэригэр этии киирбитигэр Рома аккаастаабатах.

Ааспыт сүл сэттиннэтигэр кыра кыһым унтуутун уллаттараары "Уран" сыаһар сырыттым. Таарыччы "Башмачокка" киирэн Надябын көрүстүм, уола Романы ыйыталаастым. "Рома омок самолетун ыһтарга көнүл ылаары Испанияга баран үөрэнэ сылдыар", - диин Надя үчүгэй сонуну иһитиннэрдэ. "Оо, наһаа бэрт эбит. Рома идэтин баһылыгар дьулуурун, дьаныарын туһунан хата хаһыакка суруйуом", - диитим. Надям онно: "Бэйи, кэбис. Үөрэнэн сертификатын ылым. Дьэ, ол кэнииттэн суруйаар", - диибитэ.

Суруйар тобоос бу күннэргэ тосхойдо. Надя уола Ромалыын сотовайынан кэпсэтиннэрдэ.

- Испания киин куората Мадридка "Bombardier dash 8g300" диин типтээх самолетка 40 толору хонук үөрэнэн, бу самолету ыһтарга көнүл ылым. Үөрэхпит англискай тылыннан барбыта. Тылбаасчыттаах этибит. Республикаттан 4 буолан үөрэннэбит. Үөрэхпиттэн быыс булан Мадрид куораты кытта билистим. Билигин "Якутия" хампаанньага көстүм. Бу типтээх самолет республикага үс баар. АН-24 самолеттан улахан. Онон пассажирдары, таһааһы да ылар кыаҕа үрдүк. Россия куораттарынан рейстарга көтүөхтэхпит, - диин Рома кэпсээтэ. Телефон нөһүгө Романы: "Маладьыас! Алгыс курдук этэннэ сырыт", - диин алҕаатым.

"Баалаах киһи маска ыттар" дииллэрини, Рома Осипов оҕо сааһын баатын толорон летчик буолла. Өссө Испанияга тийээн омок самолетун көтүргэ көнүл ыла. Көнүл саха - Ньурба уола баатын толордо! Оҕолор, эһиги эмиз Рома курдук баҕа санаабытын толорорго тардыһын, - диибин.

1 №-дээх орто оскуола биһиги оҕолорбутун алын кылаастарга Анна Михайловна Харламова аһара табыллан, билини биэрэн, иллээх-эйлээх буоларга иитэн үөрэппитэ. Анна Михайловна кэнииттэн 5-7 кылаастарга салайааччынан опыттаах учуутал, географ Наталья Ксенофонтовна түмсүүлээх буоларга, араас тэрэһиннэргэ көхтөөхтүк кытыннарара. Онтон 8-11 кылаастарга салайааччынан Ньургуяна Валерьевна этэ. Кини история, обществензнание предметтэрин үөрэппитэ. Эмиэ бэркэ кылааһы салайбыта.

Оҕолорбут ситиһилээх буолалларыгар оскуола коллектива тус кылаатын киллэрэрин биһиги, төрөппүттэр, мэлдьи үчүгэй өртүнэн сыһалыбыт. Ол ону оскуола ааспыт сылга Арасыйыга 100 бастыҥ оскуолаларын ахсааныгар киирбитэ улахан туоһу. Ол биһир холобура - үөрэнээччилэрэ Роман Осипов олоххо ситиһинтэ - биһиги барыбыт киэн туттуубут, үөрүүбүт.